

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2016. január 14.
(OR. en)

7711/10
DCL 1

CRIMORG 59

A MINŐSÍTÉS FEOLDÁSA

A dokumentum száma: ST 7711/10 RESTREINT UE

Dátuma: 2010. március 19.

Új státusz: nyilvános

Tárgy: ÉRTÉKELŐ JELENTÉS A PÉNZÜGYI BŰNCSELEKMÉNYEKRE
ÉS A PÉNZÜGYI NYOMOZÁSOKRA VONATKOZÓ
KÖLCSONÖS ÉRTÉKELÉSEK ÖTÖDIK FORDULÓJÁRÓL
JELENTÉS MAGYARORSZÁGRÓL

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti dokumentum minősítés alól feloldott változatát.

E dokumentum szövege megegyezik az előző változat szövegével.

RESTREINT UE

AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA

Brüsszel, 2010. március 19.
(OR. en)

7711/10

RESTREINT UE

CRIMORG 59

ÉRTÉKELŐ JELENTÉS A PÉNZÜGYI BŰNCSELEKMÉNYEKRE
ÉS A PÉNZÜGYI NYOMOZÁSOKRA VONATKOZÓ
KÖLCSÖNÖS ÉRTÉKELÉSEK ÖTÖDIK FORDULÓJÁRÓL
JELENTÉS MAGYARORSZÁGRÓL

RESTREINT UE

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	3
2.	Nemzeti rendszer és bűnügyi politika	4
2.1	Szakosított egységek	4
2.1.1	Nyomozó hatóságok	4
2.1.2	Ügyészségek	16
2.2	Képzés	18
2.3	Büntetőpolitika	19
2.4	Összegzés	21
3.	Nyomozás és büntetőeljárás	23
3.1	Rendelkezésre álló információk és adatbázisok	23
3.2	Pénzügyi nyomozás és a pénzügyi operatív bűnüldözési információk felhasználása.....	32
3.3	Együttműködés az Europollal és az Eurojusttal	35
3.3.1	Az Europollal folytatott együttműködés	35
3.3.2	Az Eurojusttal folytatott együttműködés	37
3.4	Összegzés	39
4.	Zárolás és elkobzás	40
4.1	Zárolás	40
4.1.1	Nemzeti szint	40
4.1.2	Európai szintű együttműködés – A 2003/577/IB kerethatározat végrehajtása	45
4.2	Elkobzás (2005/212/IB és 2006/783/IB)	52
4.3	Összegzés	55
5.	Az EU pénzügyi érdekeinek védelme – a rendelkezésre álló mechanizmusok, különös tekintettel az OLAF-fal való együttműködésre	57
6.	Ajánlások	60
6.1	Ajánlások Magyarország számára	60
6.2	Ajánlások az Európai Unió, annak tagállamai, intézményei és ügynökségei számára	62
MELLÉKLETEK		
A. MELLÉKLET	Programme for visit	64
B. MELLÉKLET	List of persons interviewed	65
C. MELLÉKLET	List of abbreviations/Glossary of terms	66

RESTREINT UE

1. Bevezetés

A szervezett bűnözéssel foglalkozó multidiszciplináris munkacsoport 2008. június 17-i ülésén úgy határozott, hogy az ötödik forduló tárgya a pénzügyi bűncselekmények és a pénzügyi nyomozások legyenek. Az értékelés a pénzügyi bűncselekmények elleni küzdelemre vonatkozó számos jogi aktusra kiterjed. Megállapodás született azonban arról is, hogy az értékelésnek túl kell mutatnia annak vizsgálatán, hogy az uniós jogszabályokat hogyan ültették át a nemzeti jogba, és szélesebb körben kell a kérdést megvizsgálni¹, arra törekedve, hogy átfogó képet lehessen alkotni valamely nemzeti rendszerről. A munkacsoport 2008. december 1-jén elfogadott egy részletes kérdőívet².

A cseh elnökség rámutatott az értékelés jelentőségére, amikor az igazságszolgáltatásnak a pénzügyi válságra való reakcióját vitatta meg³. A Tanács a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos, az OCTA 2009 és a ROCTA alapján megállapított uniós prioritásokkal⁴ összefüggésben szintén hangsúlyozta az értékelés fontos szerepét.

A Bizottság a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló, a polgárok szolgálatában álló térségről szóló közleményében⁵ kitért az értékeléssel kapcsolatos témakörökre, különösen a bűncselekményből származó jövedelmek lefoglalását és elkobzását szabályozó operatív keret javítására.

„A stockholmi program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa” című legújabb stratégiai dokumentum⁶ szintén kiemelt problémának tekinti a gazdasági bűnözést, a korrupciót és az ezekhez kapcsolódó egyéb bűnügyi jelenségeket, emellett olyan célkitűzéseket fogalmaz meg, amelyek nagymértékben megfelelnek az értékelés terjedelmének és céljainak.

A multidiszciplináris munkacsoport elnökének a delegációkhoz intézett írásbeli felkérésére a tagállamok szakértőket jelöltek ki, akik jelentős gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek a pénzügyi bűnözés és a pénzügyi nyomozások területén.

¹ 10540/08 CRIMORG 89.

² 16710/08 CRIMORG 210.

³ 9767/09 JAI 293 ECOFIN 360.

⁴ 8301/3/09 REV 3 CRIMORG 54.

⁵ 11060/09 JAI 404.

⁶ 17024/09 CO EUR-PREP 3 JAI 896 POLGEN 229.

RESTREINT UE

A szervezett bűnözéssel foglalkozó multidiszciplináris munkacsoport 2009. március 17-i ülésén megvitatta és jóváhagyta a kölcsönös értékelő látogatások felülvizsgált sorrendjét¹. Magyarország a negyedik tagállam, amelyet a forduló során értékelni kell.

Az elképzelések szerint a kijelölt tagállami szakértőkhöz minden alkalommal csatlakoznának a Bizottságnak (JLF és OLAF), az Europolnak, az Eurojustnak és a Tanács Főtitkárságának a szakértői.

A szóban forgó értékelés elvégzésével megbízott szakértők Merete Vestergaard (főügyész, koppenhágai rendőrség, Dánia), Uros Lavric (bűnügyi nyomozó, rendőrség, Szlovénia) és Tristram Hicks (nemzetközi rendőri tanácsadó, National Policing Improvement Agency, Egyesült Királyság) voltak. Az alábbi négy megfigyelő szintén jelen volt: Christian Tournie (JLS, Bizottság), Ute Stiegel (OLAF, Bizottság), Ritva Sahavirta (Eurojust) és Rafael Rondelez (Europol), valamint a Tanács Főtitkársága részéről Anna Lipska és Michal Narojek.

Ezt a jelentést a szakértői csoport készítette a Tanács Főtitkárságának közreműködésével, a 2009. október 26. és 30. között lebonyolított értékelő látogatás során tett megállapítások, valamint az értékelési kérdőívre Magyarország által adott részletes válaszok alapján.

2. Nemzeti rendszer és bűnügyi politika

2.1. Szakosított egységek

2.1.1. Nyomozó hatóságok

Két fő nyomozó szerv létezik, nevezetesen a rendőrség és a magyar Vám- és Pénzügyőrség (VPOP).

Az általános nyomozó hatóság a rendőrség. A pénzügyi nyomozásokat a rendőrség végzi, az alább felsorolt számos kivételtől eltekintve, amelyek a VPOP hatáskörébe tartoznak. Ez utóbbit tekintik a Magyar Köztársaság bevételeit veszélyeztető pénzügyi és gazdasági bűncselekmények elleni küzdelem vezető hatóságának. Az elmúlt években megnőtt a VPOP hatáskörébe tartozó bűncselekmények száma, miután átvette a rendőrségtől a pénzügyi bűncselekményekért és a pénzmosási ügyekért való felelősséget. A jelek szerint még nem zárult le az a folyamat, amelynek keretében bizonyos hatáskörök átkerülnek a rendőrségtől a VPOP-hez.

¹ 5046/1/09 REV 1 CRIMORG 1.

RESTREINT UE

2.1.1.1. A rendőrség

A rendőrség általános hatáskörrel rendelkező büntető szerv, amelyet az igazságügyi és rendészeti miniszter felügyel. Magyarországon mintegy 42 000 rendőr teljesít szolgálatot.

Az ország 19 megyére és Budapest fővárosra oszlik. Minden megyében és Budapesten rendőr-főkapitányság működik, ahol két megye kivételével gazdaságvédelmi főosztály is található. Tolna megyében külön osztályt hoztak létre, Komárom-Esztergom megyében pedig a gazdasági-pénzügyi nyomozók a büntető főosztályhoz tartoznak. Budapest 23 kerületből áll, ahol kerületi rendőrkapitányságok működnek. Ezeken a rendőrkapitányságokon a gazdasági-pénzügyi nyomozásokat külön osztályok végzik.

A magyar rendőrségen belül összesen 1160 személy foglalkozik a gazdasági bűnözéssel. Túlnyomó többségük rendőr, a többiek polgári alkalmazottak (a könyvvizsgálók ilyen jogállásúak; kapitányságonként általában egy-egy könyvvizsgáló dolgozik).

Az Országos Rendőr-főkapitányság Büntető Főigazgatóságán belül létrehozták a Nemzeti Nyomozó Irodát (NNI). Az NNI magasan képzett szakértőket alkalmaz, közülük sokan jogi végzettségűek. Az idegen nyelvek megfelelő ismerete szintén követelmény.

Az NNI munkatársai a rendőrség általános nyomozási hatáskörével rendelkeznek.

Az NNI számos részlegről áll, amelyek az általános és a szervezett bűnözéssel foglalkoznak. Van egy Gazdaságvédelmi Főosztálya, amely központi rendőri szerv, és egész Magyarországon országos hatáskörrel rendelkezik.

A főosztály a következőkből áll:

- Gazdasági Bűnözés Elleni Osztály;
- Korruptió Elleni Osztály;
- Környezetkárosító Bűncselekmények Elleni Osztály;
- Pénzmosás Elleni Osztály.

RESTREINT UE

A 28 szakértőt foglalkoztató Pénzmosás Elleni Osztályon három alosztályt hoztak létre: a nemzetközi gazdaságvédelmi alosztályt, a pénzügyi bűncselekményekkel foglalkozó alosztályt és a magyar Vagyon-visszaszerzési Hivatalt. A Vagyon-visszaszerzési Hivatal 2009 júliusában jött létre. A Pénzmosás Elleni Osztály az alábbiakért felel:

- a) a szervezett és a határokon átnyúló bűnözéssel kapcsolatos pénzügyi és gazdasági nyomozás;
- b) a magyar bankrendszert érintő bűncselekmények elleni küzdelem;
- c) a kartellekkel kapcsolatos bűncselekmények elleni küzdelem;
- d) vagyonvisszaszerzés, a 2007/845/IB tanácsi határozatnak megfelelően.

A Vagyon-visszaszerzési Hivatalban 8 szakértő dolgozik. A Hivatalra bízott feladatok megfelelnek a vonatkozó határozatban (nemzetközi adatcsere) megállapítottaknak. A Vagyon-visszaszerzési Hivatal eddig öt külföldi kérést kapott, és 15 esetben küldött ki illegálisan szerzett vagyon visszaszerzésére vonatkozó kérést.

Egyes esetekben a Hivatal más magyar részlegeknek is nyújthat segítséget a vagyonvisszaszerzéshez. A Hivatal intranetes rendőrségi honlapot hozott létre és működtet. A honlap fő célja, hogy tájékoztatást adjon a vagyonvisszaszerzésről és a rendelkezésre álló jogi eszközökről.

A Hivatal ismeri és igénybe veszi a lehetséges európai finanszírozási forrásokat. „A nyomozási módszerek és technikák továbbfejlesztése a vagyonvisszaszerzés területén” elnevezésű projekt keretében összesen hét konferencia és műhely megszervezésére kerül majd sor. Ezek közül négy nemzetközi konferencia, amelyeken a hasonló feladatot végző külföldi hivatalok és részt vesznek, a maradék hármat pedig összesen 135 helyi rendőrkapitányság számára szervezik.

A Hivatal elindított egy kísérleti projektet, amelynek keretében megyénként két rendőr kizárólag vagyonvisszaszerzéssel foglalkozik. Ha a projekt sikeresnek bizonyul, elképzelhető, hogy regionális vagyon-visszaszerzési hivatalok felállítására tesznek majd javaslatot.

Ezenkívül a Hivatal a vagyon nyomon követésének – például az érintett banki adatokhoz való gyorsabb hozzájutás révén történő – javítását célzó javaslatokat is megfogalmaz.

RESTREINT UE

A rendőrség a ROBOCOP elnevezésű informatikai eszközt használja az ügyvitelre. Itt tárolják a folyamatban levő és a lezárt nyomozások valamennyi adatát, amelyek hozzáférhetők a rendőrség és az ügyészség számára. A rendszer össze van kapcsolva egyéb adatbázisokkal, például a lakcímeket és a gépjárművek adatait tartalmazó adatbázisokkal. Lehetővé teszi ezáltal a nyomozati eljárás alá vont vagy más módon érintett személyek közötti kapcsolatok feltárását. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a ROBOCOP csak a nyomozások úgynevezett „nyílt” szakaszában használatos, a „titkos” szakaszban összegyűjtött bűnüldözési operatív információ nem szerepel benne. Ez utóbbi nyomozási szakasz számára egy külön rendszert hoztak létre, amelybe a betekintés sokkal korlátozottabb.

A Vám- és Pénzügyőrség a ROBOCOP-hoz hasonló rendszert alkalmaz (az értékelők úgy értékelték, hogy annak egy továbbfejlesztett változatát). A két rendszer azonban nincs teljes mértékben összekapcsolva, és csak korlátozott, „találat – nincs találat” jellegű összevetésre ad módot. A magyar hatóságok hangsúlyozzák, hogy az adatbázisok teljes körű összekapcsolása a két szerv feladatai közötti eltérések, valamint az adatvédelemre vonatkozó jogi rendelkezések miatt nem lehetséges.

A rendőrség szervezetén belül létrehozták a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központot (NEBEK). Érdemes röviden bemutatni ezt a főosztályt, mert a nemzetközi együttműködés kapcsolattartó központjának szerepét tölti be. Tevékenységét az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló, 1999. évi LIV. törvény, valamint a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló, 2002. évi LIV. törvény szabályozza. Az említett törvények közül az első kimondja, hogy az OLAF közvetlen vagy az OLAF Koordinációs Irodán keresztül történő adatigénylését, illetve az OLAF Koordinációs Iroda jelentéstételi kötelezettségének teljesítése céljából kezdeményezett adatigénylést a NEBEK köteles teljesíteni. A NEBEK jogosult annak a személyes és bűnüldözési adatnak – beleértve a titkos információgyűjtéssel érintett adatot és információt is – a kezelésére, átvételére és továbbítására, amely a nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezet és nemzeti egységei hatáskörébe tartozik, illetve amelyre a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködését szabályozó nemzetközi szerződés, külön törvény vagy az Európai Unió jogi aktusának hatálya kiterjed, különösen, ha az adat a szervezett bűnözéssel, terrorizmussal, kábítószer-bűnözéssel, nukleáris és radioaktív anyaggal, embercsempészettel, emberkereskedelemmel, gépjárművekkel, illetve az euróval kapcsolatos bűncselekményekkel, továbbá az Európai Unió határainak őrizetével és az illegális migráció elleni küzdelemmel függ össze.

RESTREINT UE

A NEBEK emellett jogosult – közvetlen hozzáféréssel is – a személyes és bűnüldözési adatokat átvenni az együttműködő szervek által kezelt adatállományokból, amennyiben törvény vagy az Európai Unió jogi aktusa az adatok átvételét, illetőleg külföldre továbbítását a törvényben meghatározott konkrét esetekben lehetővé teszi.

Az adatátviteli igényt a megkeresett adatkezelő haladéktalanul köteles a leggyorsabb adattovábbítási úton teljesíteni. Az adattovábbítás tényét mind az adatátadó, mind az adatátvevő szervnél dokumentálni kell.

A NEBEK a nemzetközi megkeresés alapján köteles és jogosult az általa beszerzett adatot – beleértve a titkos információgyűjtéssel érintett adatot és információt is – külön törvényben, az Európai Unió jogi aktusában vagy a nemzetközi szerződésben meghatározottak szerinti biztonsági előírásoknak megfelelő távadat-átviteli hálózat igénybevételével vagy a külföldre telepített összekötője útján továbbítani a megkereső nemzetközi szervezethez.

A vonatkozó uniós jogi szabályozás értelmében azonban bizonyos adatokat közvetlenül, a NEBEK közreműködése nélkül is lehet cserélni. A Vagyon-visszaszerzési Hivatal például közvetlen kapcsolatot tarthat fenn a külföldi vagyon-visszaszerzési hivatalokkal.

2.1.1.2. Vám- és Pénzügyőrség (VPOP)

A Vám- és Pénzügyőrség országos hatáskörrel rendelkező fegyveres bűnüldözési hatóság. Felügyeletét az adópolitikáért felelős miniszter (pénzügyminiszter) látja el.

Célkitűzései az alábbiak:

- a) az Európai Unió saját forrásainak biztosítása;
- b) a Magyar Köztársaság költségvetésének biztosítása;
- c) a fogyasztók és a piacok védelme.

RESTREINT UE

A Vám- és Pénzügyőrség az alábbi bűncselekmények nyomozásáért felel:

a) nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, haditechnikai termékekkel és szolgáltatásokkal, valamint kettős felhasználású termékekkel való visszaélés, engedély nélkül végzett külkereskedelmi tevékenység, jövedékkel való visszaélés, jövedéki orgazdaság, jövedékkel való visszaélés elősegítése, csempészet;

b) áru hamis jelölése, bitorlás, szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése, szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása, jogkezelési adat meghamisítása és iparjogvédelmi jogok megsértése, ha a bűncselekményt a Vám- és Pénzügyőrség észleli, vagy a feljelentést a Vám- és Pénzügyőrségnél teszik meg;

c) jogosulatlan gazdasági előny megszerzése, a számvitel rendjének megsértése, csődbűncselekmény, adócsalás, munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése, adóval, járulékkal vagy költségvetési támogatással elkövetett csalás, orgazdaság, ha csempészett, nem közösségi áruval követik el, pénzmosás és a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása;

d) közokirat-hamisítás, magánokirat-hamisítás, egyedi azonosító jel meghamisítása, bélyeghamisítás, amennyiben a fenti a)–c) pontban meghatározott bűncselekményekkel összefüggésben követik el;

e) kábítószerrel való visszaélés, kábítószer-prekurzorral való visszaélés, amennyiben azt a Magyar Köztársaság területére történő behozatallal, onnan való kivitellel vagy az ország területén való átvitellel követik el, ha a bűncselekményt a Vám- és Pénzügyőrség észleli, vagy a feljelentést a Vám- és Pénzügyőrségnél teszik meg.

A fentiekben fel nem sorolt bűncselekmények ügyében a rendőrség nyomoz.

RESTREINT UE

A fentiekből látható, hogy a hatóság tevékenységi köre folyamatosan bővül. 2006-ban engedélyt kapott a szellemi tulajdonjogok megsértésének eseteiben folytatott nyomozásra, amennyiben azokat a VPOP tárja fel vagy nála tesznek feljelentést. Ugyanebben az évben a költségvetési bevételeket érintő nyolc pénzügyi bűncselekménnyel is kiegészült a lista. 2008-ban a pénzmosáshoz kapcsolódó bűncselekmények kerültek a hatóság hatáskörébe. A folyamat még nem zárult le. 2010-től pedig a feladatai közé fog tartozni a színesfém- és fémhulladékkal elkövetett lopások és a lopott áru átvétele elleni küzdelem.

A hatóság szervezeti felépítése a következő:

- a) Jövedéki Igazgatóság
- b) Vámigazgatóság
- c) Rendészeti Főosztály
- d) Felderítés-felügyeleti Igazgatóság
- e) Bűnügyi Igazgatóság

Ez utóbbi igazgatóság a következő főosztályokból áll:

- a) A nyomozásokat felügyelő főosztály feladatai:
 - szakmailag ellenőrzi és irányítja a VPOP által végzett nyomozásokat;
 - folyamatosan figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat és az igazságszolgáltatási gyakorlatot;
 - szakmai segítséget nyújt a konkrét ügyekben folytatott bűnügyi nyomozásokhoz.
- b) A bűncselekmények elemzésével és értékesével foglalkozó főosztály feladatai:
 - szervezi és ellenőrzi az országos szintű bűnügyi nyilvántartásokat;
 - stratégiákat és elemzéseket állít fel a bűnözés területén.
- c) A nemzetközi bűnügyi együttműködési főosztály feladatai:
 - koordinálja a külföldi bűnüldöző hatóságokkal és az érintett nemzetközi és regionális szervezetekkel (EUROPOL, INTERPOL, OLAF, SECI) folytatott nemzetközi együttműködést.

A Központi Bűnüldözési Parancsnokság szintén ezen az igazgatóságon belül található.

VPOP hatáskörébe tartozó bűncselekmények ügyében súlyos esetekben (nagy értékre elkövetett bűncselekmény, szervezett bűnözés) a Központi Bűnüldözési Parancsnokság, egyébként a regionális nyomozóhivatalok (összesen hét) nyomoznak.

RESTREINT UE

A Központi Bűnüldözési Parancsnokságon belül létrehoztak két különleges egységet, a súlyos pénzügyi és gazdasági bűncselekményekkel foglalkozó I. és II. főosztályt, amelyek az összetett esetekben folytatott nyomozásért felelősek. Pénzügyi és gazdasági bűncselekményekkel foglalkozó részleggel a regionális nyomozóhivatalok többsége is rendelkezik. Máskülönben az általános nyomozással foglalkozó részlegeken belüli csoportok végzik ezt a feladatot.

Az országos hatáskörrel rendelkező Központi Bűnüldözési Parancsnokság az alábbi esetekben nyomoz:

- a) üzleti tevékenység keretében vagy bűnszövetkezetben elkövetett, 500 millió forintot (kb. 1 886 792 EUR) meghaladó értékű bűncselekmények;
- b) kábítószerekkel elkövetett egyes súlyos bűncselekmények;
- c) az elkövető személye vagy a társadalom számára jelentett rendkívüli veszély alapján az országos parancsnok, a nyomozások szakmai felügyeletéért felelős részleg vezetője vagy a KBP parancsnoka által meghatározott bűncselekmények.

A Parancsnokság jelenleg 124 nyomozót foglalkoztat.

Az értékelést végzőknek bemutatták a hatóság által alkalmazott módszertant, különös tekintettel a nyomozás főbb irányvonalaira, amelyek a következők:

- a) az áruk tényleges mozgása;
- b) az áruk számla szerinti mozgása;
- c) pénzmozgás;
- d) személyi vonatkozások;
- e) a pénzügyi háttér vizsgálata.

A Pénzügyi Információs Osztály (PIO) a Központi Bűnüldözési Parancsnokság szervezetének része.

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény (Pmt-törvény) hatálya alá tartozó pénzügyi és nem pénzügyi szolgáltatók pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén kötelesek haladéktalanul bejelentést tenni. A szolgáltató által tett bejelentésnek tartalmaznia kell az ügyfél-átvilágítás során kapott adatokat, valamint a pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény részletes ismertetését. A szolgáltatók saját maguk döntenek el, hogy a Pmt-törvény rendelkezései alapján megalapozott-e a gyanújuk, és tesznek-e bejelentést. 2008. december 15-től a szolgáltatók kizárólag védett elektronikus üzenet formájában tehetnek bejelentést.

RESTREINT UE

A gyanús ügyletekről szóló jelentések (STR) alapvetően a Pénzügyi Információs Osztálynál bejelentést tevő szolgáltató adatait, a szolgáltató által az ügyfél-átvilágítás során feljegyzett adatokat és információkat, valamint a pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására utaló adatok, tények vagy körülmények részletes ismertetését tartalmazzák.

Meg kell említeni, hogy a bejelentési kötelezettség elmulasztása a magyar jogszabályok szerint büntetendő cselekménynek minősül.

A Büntető Törvénykönyv (303/B. §) értelmében „a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása” vétségnek minősül. A paragrafus kimondja, hogy aki a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben előírt bejelentési kötelezettségnek nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ez egy szándékosan elkövetett bűncselekmény. A bűncselekmény gondatlanságból elkövetett formáját néhány évvel ezelőtt eltörölték. A *mens rea* szempontjából a bűncselekményt csak szándékosan lehet elkövetni, a gondatlanságból elkövetett formája nem minősül bűncselekménynek.

Az értékelők véleménye szerint ez a jogi megoldás – bár értékelendő – számos jogi problémát vethet fel, mivel a gyanús ügyletek szubjektív megítélésének ad helyet. A bizonyítás ilyen esetekben nehéz feladat lehet.

A Pénzügyi Információs Osztály a biztonságos adatbázisában tárolja a gyanús ügyletekről szóló jelentéseket, és a kapott információ ellenőrzésével és összekapcsolásával elemzi azokat. Összeveti a jelentéseket más közvetlenül hozzáférhető adatbázisokkal. A bűnügyi adatokat megküldi az illetékes bűnüldözési szerveknek.

Megjegyzendő, hogy a fenti információt bizalmasan kell kezelni, és az csak a jogszabályban felsorolt korlátozott számú célból használható fel.

RESTREINT UE

A Pmt-törvény 26. § (1) bekezdése kimondja, hogy a pénzügyi információs egységként működő hatóság az e törvény alapján tudomására jutott információt kizárólag a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem, valamint a terrorcselekmény, a jogosulatlan pénzügyi tevékenység, a pénzmosás, a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása, az adócsalás, a sikkasztás, a csalás és a hűtlen kezelés bűncselekményének felderítése céljából használhatja fel, valamint továbbíthatja más nyomozó hatóság, az ügyész, a nemzetbiztonsági szolgálat vagy a külföldi pénzügyi információs egységként működő hatóság részére. Hangsúlyozni kell, hogy a törvény a gyanús ügyletekről szóló jelentések lehetséges címzettjeit a nemzeti nyomozó hatóságokra, az ügyészre, a nemzetbiztonsági szolgálatra és a külföldi pénzügyi információs egységként működő hatóságokra korlátozza.

Így a PIO a szabályok szerint nem továbbíthatja a jelentéseket az Europolnak és az Europol Sustrans projektjének elemző munkafájljai számára. Az értékelők véleménye szerint Magyarország ezáltal nem teljesíti teljes mértékben a 2006/960/IB kerethatározat rendelkezéseit, és jelentősen akadályozza, hogy az Europol összegyűjtse, tárolja, feldolgozza és elemezze az információt és a bűnüldözési operatív információt.

A PIO jogosult további információt kérni a szolgáltatóktól vagy más magyar hatóságoktól (köztük az adóhatóságoktól). Ezenkívül az Egmont-csoport által működtetett védett elektronikus úton kapcsolatba léphet a külföldi pénzügyi hírszerző egységekkel (FIU). Hangsúlyozták, hogy a külföldi FIU-k által küldött információ kizárólag azok előzetes hozzájárulásával adható tovább.

2009. január 1. és 2009. szeptember 30. között a PIO 3 873 jelentést kapott, ezek több mint 82%-át bankoktól. A pénzváltóktól érkezett a gyanús ügyletekről szóló jelentések több mint 8%-a, a befektetési szolgáltatóktól pedig mintegy 3,5%-a. Az értékelő látogatás során megtekintett statisztikákban nem szerepeltek ügyvédektől vagy ingatlanügynököktől kapott jelentések annak ellenére, hogy ezek is jelentésre kötelezettek.

A tárgyalt időszakban a PIO több mint 850 jelentést továbbított nyílt vagy titkos bűnügyi nyomozások megindítása vagy támogatása érdekében.

RESTREINT UE

A PIO „A jelentések eredményességéről és az eredményesség javítására vonatkozó javaslatokról” szóló beszámolókat is tartalmazó éves és féléves jelentések formájában ad általános visszajelzést a bejelentést tevő szolgáltatóknak a bejelentett információ felhasználásáról. Az általános visszajelzés mellett a PIO értesíti a bejelentést tevő szolgáltatókat az információ felhasználásáról, kivéve, ha ez sértené vagy veszélyeztetné az eljárás kimenetelét.

A 2009 első hat hónapját lefedő féléves információs jelentésében a PIO a bejelentések számának ugrásszerű változását észlelte, ami valószínűleg több tényezőnek – köztük a jogszabályi változásoknak és az új, biztonságos elektronikus bejelentési lehetőség bevezetésének – az együttes következménye. A csökkenés kedvező hatást gyakorol a PIO által végzett elemző és értékelő munkára. A bejelentések számának csökkenése, minőségük érzékelhető javulása és az elektronikus bejelentő rendszer alkalmazása együttesen hozzájárult a bejelentéseket ellenőrző eljárás ésszerűsítéséhez és a kapott információ feldolgozásának felgyorsításához.

2.1.1.3. A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ

A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központot a bűnüldözési tevékenységek koordinálása céljából hozták létre. Nem határoztak meg konkrét bűncselekményeket, amelyek a hatáskörébe tartoznának. Az alább felsorolt hatóságok kötelesek bármilyen, a szervezett bűnözéssel összefüggő bűncselekményt jelenteni a Központnak.

Az alábbi hatóságok kötelesek adatszolgáltatást teljesíteni a Központ részére:

- a) Országos Rendőr-főkapitányság;
- b) Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium: a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat;
- c) Vám- és Pénzügyőrség;
- d) Nemzetbiztonsági Hivatal;
- e) Információs Hivatal;
- f) Nemzetbiztonsági Szakszolgálat;
- g) Katonai Biztonsági Hivatal;
- h) Katonai Felderítő Hivatal;
- i) Legfőbb Ügyészség (külön megállapodás szerint).

RESTREINT UE

A hatóságok által teljesített adatszolgáltatás alapján a Központ a következő szolgáltatásokat és segítséget nyújtja a számukra:

- a) a nyomozások és személyek közötti kapcsolatokról vagy viszonyokról szóló tájékoztató jelentések;
- b) adatbázisok összevetése;
- c) az intézkedések figyelemmel kísérése;
- d) a nyomozásokat segítő taktikai elemzések;
- e) stratégiai helyzetértékelés;
- f) operatív és stratégiai tervek és koncepciók.

A Központ keresztellenőrzést végez az együttműködő hatóságok számára, és feltárja az esetleges átfedéseket és párhuzamos felderítéseket. Ilyen esetekben értesíti az érintett hatóságokat. Az ügyészség joga eldönteni, hogy melyik hatóság vegye át az ügyet. A Központ konkrét esetekben felkérésre taktikai elemzést készít, valamint segítséget nyújt a döntéshozatalhoz, illetve a szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelem stratégiai értékeléséhez. A Központ felépítése tükrözi a stratégiai és a taktikai értékelésekkel kapcsolatos feladatok megosztását.

A Központ saját adatbázisában gyűjti a beérkező adatokat. Az értékelőket arról tájékoztatták, hogy a Központ és a rendőrség adatbázisának kísérleti összekapcsolását tervezik.

Az értékelőknek azt is elmondták, hogy a Központ külföldi partnerekkel nem cserél információt, mert nem minősül a vonatkozó jogi keretek, pl. a 2006/960/IB kerethatározat hatálya alá tartozónak. Tehát kizárólag országos szintű koordinációt lát el. Felhasználja azonban az európai fenyegetésértékeléseket, mint pl. a szervezett bűnözésre vonatkozó fenyegetésértékelést (OCTA), és hozzájárul azokhoz.

A Központ jelenleg – az egyik egyetemmel szorosan együttműködve – egy analitikai informatikai eszközt fejleszt ki, amely a pénzügyi nyomozások elősegítésére az adatok kifinomultabb vizsgálatát teszi lehetővé.

2.1.2. Ügyészségek

Magyarországon az ügyészség független hatóság. A legfőbb ügyészt a köztársasági elnök előterjesztése alapján az Országgyűlés választja hat évre, és az kizárólag az Országgyűlésnek felel. A minisztérium tehát nem adhat utasításokat vagy iránymutatásokat az ügyészségnek. Hangsúlyozza azonban, hogy a rendszeres kapcsolattartás és a jó kommunikáció révén kiváló az együttműködés közöttük.

A büntetőeljárások folyamán az ügyészség feladatai és hatáskörei az alábbiak:

- a) az ügyész a közvádló;
- b) az ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett nyomozást végeztet vagy nyomoz a büntetőeljárásról szóló törvényben megállapított bűncselekmények tekintetében;
- c) az ügyész felügyel arra, hogy a nyomozást a törvény rendelkezéseit megtartva végezzék (nyomozás feletti felügyelet).

Az ügyészség hierarchikus szervezetű hatóság, felépítése a bírósági rendszer hierarchiáját tükrözi.

Az ügyészi feladatokat tehát az alábbiak látják el:

- a) a Legfőbb Ügyészség, ha az ügyet a Legfelsőbb Bíróság tárgyalja;
- b) fellebbviteli főügyészség, ha az ügyet fellebbviteli bíróság tárgyalja;
- c) főügyészség, ha az ügyet megyei bíróság tárgyalja;
- d) helyi ügyészség, ha az ügyet helyi bíróság tárgyalja.

Az ügyészségeknek a pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos illetékességi és hatásköre annak a bíróságnak az illetékességétől és hatáskörétől függ, amelyen működnek.

A megyei bíróságoknak a gazdasági és pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos hatáskörébe az alábbiak tartoznak: a pénzmosás, a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős kárt okozó számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény, a különösen nagy vagy ezt meghaladó mértékű bevételecsökkenést okozó adócsalás, munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, visszaélés jövedékkel, a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős értékű jövedéki termékre elkövetett jövedéki orgazdaság, a különösen nagy vagy ezt meghaladó mértékű vámbevételecsökkenést okozó csempészet, a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés.

RESTREINT UE

A fentieknek megfelelően ezekkel a bűncselekményekkel a megyei (fővárosi) ügyészség foglalkozik, és a vádemelés is ezek hatáskörébe tartozik. Az elsőfokú eljárásban is ezek emelnek vádat.

Az ügyészségnek nincs külön részlege, amely kifejezetten a pénzügyi bűncselekmények nyomozásával foglalkozna, vagy ilyen jellegű ügyekre szakosodna. A szakosodás hiánya a bírósági rendszerben is megfigyelhető, ahol szintén nem léteznek szakosodott bírói tanácsok. A pénzügyi bűncselekményekkel foglalkozó bírakkal és ügyészekkel szemben jogi szempontból nem támasztanak különleges szakmai követelményeket. A gyakorlatban ugyanakkor a rendszeres képzéseken kívül szakosított jogi egyetemi képzéseken vehetnek részt. A vezetők figyelembe veszik ezeket a kiegészítő képzéseket az ügyek elosztásakor.

A pénzügyi bűncselekményekre szakosodott részlegek hiányát némileg ellensúlyozza a kiemelt ügyekkel foglalkozó osztályok megléte. Az ilyen típusú központi egység a Legfőbb Ügyészségen a Kiemelt Ügyek Főosztálya.

A Kiemelt Ügyek Főosztálya két osztályból áll:

- Gazdasági Bűnügyek Osztálya;
- Szervezett Bűnözés és Korrupciós Ügyek Osztálya.

Kiemelt ügyekkel foglalkozó részleget a megyei (fővárosi) ügyészségeken is létre lehet hozni.

Emellett működik még a Központi Nyomozó Főügyészség, amely a bűnüldöző hatóságokéhoz hasonló saját nyomozási hatáskörrel rendelkezik. Illetékessége az egész országra kiterjed.

A Központi Nyomozó Főügyészség hatáskörébe tartozik a gazdasági és pénzügyi bűncselekmények ügyében folytatott nyomozás, ha az elkövető többek között:

- a) közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet élvező személy vagy nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező személy;
- b) ügyészségi nyomozó;
- c) a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja, kivéve, ha a bűncselekmény a katonai büntetőeljárásra tartozik, valamint a Vám- és Pénzügyőrség hivatásos állományú tagja.

2.2. Képzés

A magyar Rendőrtiszti Főiskolán különböző szakokon folyik a képzés, ezek között található a bűnügyi szak (bűnügyi együttműködés, kriminalisztika, kriminalisztikai szakismeretek, szakmai gyakorlat stb.), a gazdaságvédelmi szak (adó jog, társasági jog, pénzügyi és közgazdasági ismeretek, pénzügyi jog és számviteli ismeretek, szakmai gyakorlat stb.), valamint a pénzügynyomozó szak (jövedékiadó-jog, kereskedelmi vámtarifa és áruismeret, pénzügyi jogi alapismeretek, rendeletek, vámjog és vámeljárási jog, szakmai gyakorlat stb.). Meg kell említeni, hogy a Főiskola mind a rendőrség, mind a Vám- és Pénzügyőrség számára biztosít képzési lehetőségeket. A Főiskola 1987 óta foglalkozik vámigazgatási képzéssel. A pénzügynyomozó szakot 2006 szeptemberében indították, és a képzés a pénzügyi és gazdasági bűncselekmények, mint pl. a csalás (és az adóval összefüggő más bűncselekmények), az adócsalás és az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek a megsértése stb. területét fedi le.

A Vám- és Pénzügyőri Iskola szintén képez vámnnyomozókat. A Bűnügyi Igazgatóság állítja össze azokat a naprakész szakmai tananyagokat (részletes általános értékelések, nyomozási módszerek), amelyek a Vám- és Pénzügyőrség hatáskörébe tartozó pénzügyi és gazdasági bűncselekményekhez kapcsolódnak. A Vám- és Pénzügyőrség által folytatott bűnügyi nyomozások színvonala a nemzetközi (elsődlegesen uniós) programok révén folyamatosan javul. Ezek közül érdemes kiemelni „A gazdaságot veszélyeztető és az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások – különösen az egységes piacon elkövetett körhinta-héacsolás – elleni küzdelem területén a magyar vámigazgatás Bűnügyi Igazgatóságának megerősítése és képzése” elnevezésű, az Európai Unió által finanszírozott, egyszerűsített ikerintézményi együttműködésen alapuló osztrák–magyar projektet.

Az ügyészség szintén rendelkezik oktatási és posztgraduális képzési programokkal. Bár kifejezetten a pénzügyi bűncselekményekkel és nyomozásokkal foglalkozó tanfolyamot nem szerveznek, a büntetőjog szinte minden területét lefedő képzéseken általában az ilyen bűncselekményekre is kitérnek.

Az ügyészek gyakran vesznek részt az egyéb szervezetek, pl. a rendőrség vagy az igazságszolgáltatás által szervezett programokon.

RESTREINT UE

A továbbképzéseken részt venni kívánó szakemberek tanulmányi szerződéseket köthetnek. A 2008-as adatok szerint az ügyészség 152 olyan ügyészt alkalmaz, akik a jogi végzettségükön kívül gazdasági büntetőjogi posztgraduális szakképzettséggel rendelkeznek. Jelenleg 30 ügyész vesz részt gazdasági büntetőjogi posztgraduális képzésen. A tájékoztatás szerint e képzésnek köszönhetően minden ügyészség elegendő számú gazdasági jogi posztgraduális szakképzettségű ügyésszel rendelkezik.

Általános a nagyszámú nemzetközi képzési programokon való részvétel.

A magyar ügyészség kiemelt jelentőséget tulajdonít az idegen nyelvek ismeretének, ami elengedhetetlen a nemzetközi együttműködés szempontjából.

2008 végén az ügyészek 53,7 %-a (az ügyészjelöltekkel együtt összesen 1930 személy) beszélt idegen nyelveket. Ebből 610-en rendelkeztek angol, 434-en német és 67-en francia közép- vagy felsőfokú állami nyelvvizsgával. Az ügyészség anyagilag támogatja az ügyészek és ügyészjelöltek idegennyelv-tanulását, valamint az igazságszolgáltatási szaknyelvi tanfolyamokon való részvételüket.

2.3. Büntetőpolitika

A magyar hatóságok elismerik, hogy a büntetőügyi nyomozások középpontjában nem a bevételek állnak. Nincs olyan hivatalos nyomozási vagy büntetőeljárási politika, amely kifejezetten a bűncselekményből származó bevételek felderítésére irányulna. Úgy tekintik, hogy ez a bűnüldözési hatóságok általános nyomozási kötelezettségének a részét képezi. Általános szabály, hogy a bűncselekményből származó bevételeket el kell kobozni. Az értékelők megállapították, hogy a statisztikák szerint igen nagy értékű tulajdont foglalnak le, de a valóságban ezek elkövetőeszközök, valamint csempészett vagy hamisított áruk, és nem a bűncselekményből származó bevétel.

A bűnügyi nyomozások, különösen a Vám- és Pénzügyőrség által lefolytatott nyomozások során az elkövető bíróság elé állítása mellett a fő feladat a bűncselekményből – különösen a pénzügyi és gazdasági bűncselekményekből – származó bevételek felderítése, biztosítása és visszaszerzése (elsődlegesen a bűncselekmény által okozott kár megtérítése). Ez a szemlélet szorosan kapcsolódik a hatóság jellegéhez és fő feladatához, nevezetesen az állami költségvetési bevételek biztosításához és behajtásához.

RESTREINT UE

Az értékelőket arról tájékoztatták, hogy jelenleg nincs aktualizált átfogó bűnüldözési stratégia. A szervezett bűnözéssel kapcsolatos stratégiát hosszú évekkel ezelőtt fogadták el, és nem tervezik a naprakésszé tételét. Létezik néhány tematikus stratégia, mint pl. az emberkereskedelemmel kapcsolatos 2008-as stratégia vagy a kábítószer-stratégia, de a pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatban nincs ilyen. A fenti dokumentumok a vagyonvisszaszerzéssel sem foglalkoznak.

Az ügyészség szigorú elkülönülése és függetlensége, amelyet az Alkotmány mond ki, a magyar jogrendszer egyik fontos jellemzője. Ez megakadályozza, hogy a minisztérium iránymutatásokat adjon számára, amint azt más hatóságok esetében teszi. Másrészt viszont jelentős stratégiai dokumentumok összeállításakor kikérik az ügyészség véleményét.

Az egyetlen konkrét nemzeti szintű pénzügyi nyomozási politikát az országos rendőr-főkapitány cselekvési terve (27-1462/2007) tartalmazza. Ennek célja, hogy javítsa a vagyon-visszaszerzési számadatokat, és felhívja a rendőrök figyelmét az ennek érdekében felhasználható eszközökre. Minden rendőri szervnek félévente jelentenie kell az ORFK Bűnügyi Igazgatósága számára a vagyon-visszaszerzési számadatokat. Néhány rendőri egység (helyi egységek, NNI) saját cselekvési tervet dolgozott ki. A rendőrség vagyon-visszaszerzési cselekvési tervének azonban – amelynek célja e szankció működésének a javítása – nem volt párja az ügyészségnél.

Az ügyészség felügyeli mindkét nyomozó hatóság valamennyi lezáratlan ügyét, és engedélyezi a lezáratlan ügyeket megelőző titkos nyomozásokba való betekintést. A hatóság elsődleges szerepe ellenére úgy látszott, hogy nem rendelkeznek a munkájukat irányító stratégiával. Az ügyészek láthatólag a nyomozók által eléjük terjesztett ügyekkel foglalkoznak. A statisztikák ismeretének hiánya arra utal, hogy az eredmények nem számítottak teljesítményre ösztönző tényezőnek az ügyészségen.

Az elkobzás jellegű intézkedések alkalmazására vonatkozó részletesebb statisztikákkal a jelentés egy másik részében foglalkozunk, de az ezzel kapcsolatos általános magyar politika is jellemezhető velük. A zárolások és vagyoneklobzások összevetése azt mutatja, hogy a zárolások igen alacsony, mindössze 1,5 %-át követi vagyoneklobzás. Ennek az lehet a magyarázata, hogy az elkövetésre használt eszközök lefoglalása és elkobzása nem igényel pénzügyi nyomozást, míg a bűncselekményből származó bevételek lefoglalásához és a vagyoneklobzáshoz szakértői nyomozásra és az uniós kerethatározatokban javasolt hatáskörök igénybevételére van szükség.

Érdemes még kitérni a bűnüldözés struktúrájára, mivel ez is mutatója a nemzeti bűnüldözési politikának.

A fő nyomozó hatóságok a rendőrség és a Vám- és Pénzügyőrség (VPOP). Hatáskörüket jogszabály írja elő, és hamar nyilvánvalóvá vált, hogy a VPOP rendőrségi területeket vesz át, ugyanis számos bűncselekménnyel kapcsolatos hatáskör került át hozzá a rendőrségtől. Mindkét hatóság egy ROBOCOP elnevezésű ügyviteli adatbázisban tárolja az ügyeket, amelyet a nyomozók és ügyintézők láthatóan jól tudnak használni, de a két adatbázis közötti összeköttetés nem tökéletes. A koordinációs központ azonban hatékonyan tudja kezelni azt a problémát, hogy az ügyintézők ne végezzenek párhuzamos munkát. A központ emellett hasznos stratégiai elemzésekkel is szolgál az egyes esetekben, valamint magas szintű típusba sorolási elemzéseket készít, többek között a pénzmosásról szóló, előző évi jelentést.

2.4. Összegzés

A magyar bűnüldöző szervek felépítése és a feladatok köztük való megosztása világosnak tűnik. Az ügyészség és a Szervezett Bűnözés Elleni – fent említett – Koordinációs Központ gondoskodik a szükséges operatív koordinációról és arról, hogy az érintett hatóságok tevékenységei között ne legyen átfedés. Bizonyos szintű stratégiai elemzés szintén rendelkezésre áll.

Noha a bírák és ügyészek számára fontosnak tűnik a – többek közt a pénzügyi bűnözéssel és más releváns témákkal kapcsolatos – képzés, szakosodásuk semmilyen módon nincs formalizálva. Nem hoztak létre szakosított bírói tanácsokat, miáltal egyensúlyhiány állhat fenn egyrészt a magas szinten szakosodott bűnüldözési osztályok, másrészt a vezetésükre kirendelt ügyészek, illetve a speciális ismereteket igénylő igen összetett ügyekkel foglalkozó bírák között.

A meglátogatott szervek alapvetően mind rendelkeznek a törvény által számukra kitűzött célok eléréséhez szükséges jogi és technikai eszközökkel. Egyes eljárásokat mindazonáltal meg kell erősíteni. A Vagyon-visszaszerzési Hivatal továbbfejlesztése – a regionális vagyon-visszaszerzési hivatalok esetleges létrehozását is ideértve –, a megkezdett kísérleti projektek és tájékoztató kampányok folytatása számos előnnyel járhat.

RESTREINT UE

A Pénzügyi Információs Osztály (PIO), amely a bűnüldözési rendszer hatékony elemének tűnik, javíthatná hatékonyságát azáltal, hogy nagyobb fokú hozzájárulásra és együttműködésre ösztönzi egyes szakmák képviselőit. Az Osztály vezetése kellően tudatában van a pénzügyi bűnüldözési operatív információk potenciális hasznának, és jó minőségű statisztikákat gyűjt, amelyek hasznosak lehetnek a stratégiai értékelésekhez és a rendszer fejlesztéséhez.

A szóban forgó szervek politikái – többek közt az adatbázisok elkülönülése és jövőbeli fejlesztése (például az egyik egyetemmel közösen folytatott informatikai projekt, amelyben a Vámőrség nem vesz részt) –, az eltérő célkitűzések és belső szabályzatok (például a rendőrség cselekvési terve) azt mutatják, hogy a bűnüldözésben nem valósul meg a stratégiai koordináció. A rendőrség és a vámőrség közötti rivalizálás nem szokatlan az EU-ban, és néhány joghatóság úgy véli, hogy ez egészséges versengés, amely javíthatja az eredményességet. Magyarországon azonban láthatólag nem valósul meg ezen versengés – például egy több szervezet magában foglaló bizottság révén történő – stratégiai irányítása.

A nemzeti rendszer legfőbb hiányossága, hogy nincsen olyan átfogó stratégia, amely sikeresen befolyásolná az érdekelt felek magatartását akár nemzeti, akár helyi szinten. A tematikus stratégiák ritkán naprakészek, és nem tartalmazzak semmilyen, a vagyonvisszaszerzéssel kapcsolatos rendelkezést, továbbá láthatóan nincsenek hatással a szervek napi munkájára. Ezenfelül kétséges, hogy Magyarország hogyan hajtja végre az IB Tanácsnak a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos, a szervezett bűnözésre vonatkozó 2009. évi fenyegetésértékelésen (OCTA 2009) és az orosz szervezett bűnözésre vonatkozó fenyegetésértékelésen (ROCTA) alapuló európai uniós prioritások meghatározásáról szóló következtetéseit.

Az ügyészség olyan reagáló szervnek tűnik, amely nem tekinti egyértelmű prioritásnak a pénzügyi bűnözés és a pénzügyi nyomozás kérdését, noha a rendőrség cselekvési terve mutatja a bűncselekmények fontosságát. Ez azzal a rendkívül tökéletlen statisztikai eljárással függ össze, amely révén egyes bűnügyi trendekre nem feltétlenül derül fény. A rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy az elkobzás és a hasonló eszközök használata igen korlátozott.

Az egyetlen konkrét pénzügyi nyomozási politika az országos rendőrfőkapitány fent említett cselekvési terve, amely bár értékes, láthatóan a bűnüldözési rendszernek csak egy kis részére terjed ki. Kétségtelen, hogy más szerveknél is szükség lenne ilyenre, továbbá e politikákat össze kellene kapcsolni, és összehasonlítható módszerekre kellene alapozni.

3. Nyomozás és eljárás alá vonás

3.1. Rendelkezésre álló információk és adatbázisok

3.1.1. Adatbázisok

3.1.1.1. Bankszámlák

Magyarországon nem létezik a bankszámlákat tartalmazó központi adatbázis. Ha a bűnügyi nyomozás során szükség van bizonyos információkra, hivatalos információkérést kell benyújtani a számlát kezelő pénzügyi szolgáltatónak.

Az értékelő látogatás során a Vagyon-visszaszerzési Osztály vezetője megemlítette, hogy a központi bankszámla-adatbázis hiánya komoly kihívást jelent. Az elkövető megtakarításainak és hiteleinek felderítése a vagyon-visszaszerzési eljárás lényeges eleme, ám nem egyszerű, mivel a rendszer decentralizált, és több intézménytől kell információt kérni. Bonyolult adminisztratív feladat az egy adott személy által a különböző pénzügyi intézményekben fenntartott összes bankszámla felderítése: Magyarországon 208 hitelintézet van, ebből 38 bank. Az eljárás hosszadalmas, és több jogi intézkedést, például a lefoglalást is megakadályozhatja. A részt vevő szakértők hangsúlyozták, hogy ez nagy mértékben csökkenti a vagyon-visszaszerzési tevékenységek hatékonyságát. Ezért véleményük szerint egy központosított, a bankszámlaszámokat és a bankszámla-tulajdonosok nevét tartalmazó adatbázis megszüntetné e nehézségeket, elősegítené a bankszámlák gyorsabb azonosítását, és lehetővé tenné az érintett pénzügyi intézményeknek címzett részletesebb kérelmeket.

Egy ilyen adatbázis a banktitokra vonatkozó szabályok által védett adatokat tartalmazna, azonban egyes nyomozóhatóságok már most is jogosultak arra, hogy ilyen adatokat kérjenek a pénzügyi intézményektől, ezért ezt nem kellene jogi akadálnak tekinteni. A törvény szerint a banki titoktartási kötelezettség nem alkalmazandó a folyamatban lévő bűnügyi eljárás keretében eljáró és további bizonyítékokat kereső nyomozóhatóságokkal és ügyészséggel szemben, valamint a büntetőeljárás, a polgári eljárás, a csődeljárás, a felszámolási eljárás és az önkormányzati adósság rendezésére szolgáló eljárás keretében eljáró bíróságokkal szemben.

A Vagyon-visszaszerzési Hivatal elemezte a banktitokról szóló jogi rendelkezéseket, és néhány javaslatot további vizsgálat céljából eljuttatott az Országos Rendőr-főkapitányság Jogi Osztályának. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felvette a kapcsolatot a Pénzügyminisztériummal és az adatvédelmi biztossal, és felkérte őket, hogy véleményezzék az adatbázis esetleges létrehozását.

RESTREINT UE

A banktitokra és az érintett szervezeteknek az egyes banki adatokhoz való hozzáférésére vonatkozó rendelkezések részletes leírását a 3.1.2. fejezet tartalmazza (Az információhoz való hozzáférés).

3.1.1.2. Ingatlanok

Ha a bünygyi nyomozás során ingatlannal kapcsolatos információkra van szükség, hivatalos információkérést kell benyújtani az illetékes földhivatalhoz. Mindazonáltal feladatainak hatékonyabb ellátása érdekében a Központi Nyomozóiroda elektronikus hozzáféréssel rendelkezik a központi földhivatali adatbázishoz, a TakarNethez, amely földhivatali tájékoztató rendszer és egyben országos számítógépes nyilvántartási hálózat. Online hozzáférést biztosít a megfelelő jogosultságokkal rendelkező személyeknek, és a Magyar Köztársaságban bejegyzett valamennyi ingatlan hiteles adatait tartalmazza. A bűnüldöző szervek lekérdezhetik a természetes és jogi személyekre vonatkozó adatokat. Az adatbázis tartalmazza a tulajdonosok és más jogosultsággal rendelkező személyek nevét, születési nevét, születési idejét és címét, valamint az adott ingatlan számos egyéb jellemzőjét (például méretét és az azon fennálló jogi terheket).

3.1.1.3. Cégek

A cégeket illetően létezik egy, a nyomozó szervek által közvetlenül hozzáférhető online internetalapú cégjegyzék, viszont az ezen adatbázisból kinyert adatokat/információkat csak kiindulópontként lehet felhasználni a nyomozás során. Nem minősülnek bizonyítéknak, ezért az illetékes cégbíróságtól minden esetben ki kell kérni a cégkivonat másolatát. Ha a törvény előírja, bármilyen jogi személy felvehető a cégjegyzékbe, a vonatkozó törvény által meghatározott feltételek mellett. A cégjegyzékeket a megyei bíróságokon és a Fővárosi Bíróságon működő cégbíróságok vezetik. A cégbejegyzés nemcsak deklaratív, hanem jogkeletkeztető hatályú is, vagyis a cég nem egyszerűen az alapító okirat révén jön létre, hanem a bíróságnak a bejegyzést elrendelő határozata révén. A cégjegyzékből adatok kérhetők le a természetes- és jogi személyek neve és a cégjegyzékszám alapján. Az adatbázis tartalmazza az adott cég nevét, azonosító számát, székhelyét, a bejegyzés idejét, alaptőkéjét, fő tevékenységét és bankszámlaszámát, valamint az ügyvezetők és a tagok nevét, születési idejét, születési nevét és címét. A minisztériumok, a kormányzati intézmények és a bűnüldöző szervek közvetlenül hozzáférhetnek ezen adatbázishoz, és nincs szükségük további engedélyekre.

3.1.1.4. Járművek

A gépjármű-nyilvántartást a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala vezeti. Valamennyi bűnüldöző hatóság közvetlen hozzáféréssel rendelkezik a nyilvántartáshoz, amely alapvető információkat tartalmaz a gépjárművekről és a tulajdonosokról (bejegyzett rendszám; gépjármű-nyilvántartási adatok: alvázszám, szín, hengerűrtartalom, stb.; tulajdonos (a korábbi tulajdonosok is); biztosítási adatok: vállalkozó, biztosítótársaság, stb.; az illetékes szervek egyéb bejegyzései: bankkölcsön felhasználása a gépjármű megvásárlásához, stb.). A bűnüldöző hatóságok közvetlenül hozzáférhetnek ezen adatbázishoz, és nincs szükségük további engedélyekre.

3.1.1.5. Hajók

Nincsen általánosan hozzáférhető hajó-nyilvántartási adatbázis. Ha a bűnügyi nyomozás során szükség van bizonyos információkra, hivatalos információkérést kell benyújtani az illetékes hatóságnak, azaz a Nemzeti Közlekedési Hatóságnak (NKH). Az NKH-n belül működő Hajózási Hatósági Főosztály látja el a hajózással kapcsolatos valamennyi engedélyezési feladatot, ideértve valamennyi úszólétesítmény nyilvántartásba vételét (hajólajstromszám).

3.1.2. Az információkhoz való hozzáférés

A bűnüldöző szervek rendelkeznek az információkhoz való hozzáféréshez szükséges jogi eszközökkel. Jogi intézkedések vonatkoznak az adott személyhez tartozó ismeretlen bankszámla azonosítására, egy adott bankszámla ismeretlen tulajdonosának azonosítására, valamint egy konkrét bankszámláról kiinduló, illetve oda irányuló, egy konkrét múltbeli időszakban történt tranzakciók azonosítására. A hatóságok hozzáférhetnek egy adott bankszámlán történt valamennyi tranzakció adataihoz, és ezen információk alapján a nyomozók további kérelmeket küldhetnek a többi érintett banknak.

A magyar jogszabályok azonban nem írnak elő külön intézkedést az adott bankszámláról kiinduló, illetve oda irányuló tranzakciók jövőbeli megfigyelésével kapcsolatban.

RESTREINT UE

A büntetőeljárásról szóló törvény 200. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint az ügyész és a nyomozó hatóság az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elfogása, valamint bizonyítási eszköz felderítése érdekében a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak ismertetéséig bírói engedély alapján az érintett tudta nélkül felhasználhatja és megismerheti a számítástechnikai rendszer útján továbbított és tárolt adatokat.

A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság állami és helyi önkormányzati szervet, hatóságot, köztestületet, gazdálkodó szervezetet, alapítványt, közalapítványt és társadalmi szervezetet kereshet meg tájékoztatás adása, adatok közlése, átadása, vagy iratok rendelkezésre bocsátása végett, és ennek a teljesítésére legalább nyolc, legfeljebb harminc napos határidőt állapíthat meg. A megkeresett szerv köteles az adatszolgáltatást – amely magában foglalja különösen az adat feldolgozását, írásban vagy elektronikus úton való rögzítését és továbbítását is – térítésmentesen teljesíteni. A megkeresett szerv a megállapított határidő alatt – ha törvény másképp nem rendelkezik – köteles a megkeresést teljesíteni, vagy a teljesítés akadályát közölni.

Ha a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni.

Ha a megkeresés eredményeként olyan személyes adat jut a megkereső tudomására, amely a megkeresés céljával nem függ össze, az adatot törölni kell.

Ha a megkeresett szerv a megkeresést a megállapított határidőn belül nem teljesíti, vagy a megkeresés teljesítését jogosulatlanul megtagadja, rendbírsággal sújtható. A teljesítés jogosulatlan megtagadása esetén – a rendbírság kiszabása mellett, ha a törvényi feltételek fennállnak – az e törvényben meghatározott kényszerintézkedés is elrendelhető.

RESTREINT UE

A nyomozó hatóság a büntetőeljárás megindítása után annak megállapítására, hogy vannak-e bizonyítási eszközök, és ezek hol találhatók, adatszerzést végezhet, ennek során igénybe veheti a bűnüldöző szervek külön törvényben meghatározott bűnüldözési adatkezelési adatbázisait, bárkitől okiratok és adatok rendelkezésre bocsátását, valamint felvilágosítás adását, a feljelentő vagy a sértett állami, helyi önkormányzati szerv, köztestület, gazdálkodó szervezet, alapítvány, közalapítvány vagy társadalmi szervezet vezetőjétől, illetőleg a vizsgálatra jogosult szervtől vizsgálat tartását és a kár megállapítását kérheti, a bűncselekmény helyszínét megtekintheti, szaktanácsadót vehet igénybe, és a megszerzett adatokat ellenőrizheti. A nyomozó hatóság az adatszerzés során fénykép vagy más adathordozón rögzített kép bemutatásával személyt vagy tárgyat választhat ki, vagy a bemutatott személyről vagy tárgyról felvilágosítást kérhet.

A nyomozó hatóság az adatszerző tevékenysége során az ügyész engedélyével a nyomozó hatóság olyan tagját is igénybe veheti, aki e minőségét leplezi (fedett nyomozó), valamint a reá irányadó törvény szerint más, bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtést is végezhet.

A nyomozás elrendelését követően az ügyész, vagy az ügyész jóváhagyásával a nyomozó hatóság a megkeresésre vonatkozó szabályok szerint – ha ez az ügy jellege miatt szükséges – a gyanúsítottól (feljelentettől, illetőleg az elkövetéssel gyanúsítható személyről) a tényállás felderítése érdekében adatok szolgáltatását igényelheti az adóhatóságtól és az üzleti titoknak minősülő adatokat kezelő szervektől.

A nyomozó hatóság a banktitoknak, értékpapírtitoknak, pénztártitoknak minősülő adatokat kezelő szervektől az ügyész jóváhagyása nélkül is igényelheti adatok szolgáltatását. Az adatszolgáltatás nem tagadható meg.

Ezen intézkedések a bűncselekmények valamennyi fajtájánál alkalmazhatók. Az átvett adat csak a folyamatban lévő ügyben és csak akkor használható fel, ha az adatszolgáltatással érintett személlyel szemben az ügyész vádat emel. Ha az ügyész nem emel vádat, az átvett adatot törölni kell.

Ezen intézkedések elrendelését az ügyész és a nyomozó hatóság kérheti.

RESTREINT UE

Az ügyész jóváhagyása szükséges ahhoz, hogy a nyomozó hatóság adatokat kérhessen az adóhatóságtól, valamint az üzleti titoknak minősülő adatokat kezelő szervektől.

Az intézkedés által érintett személyt nem tájékoztatják előzetesen, hanem csak a nyomozás lezárulta után, a nyomozás iratainak megtekintése során kap tájékoztatást.

A nyomozás elvégzése után az ügyész vagy a nyomozó hatóság a gyanúsítottak és a védőnek átadja a nyomozás iratait. Lehetővé kell tenni, hogy a gyanúsított és a védő az esetleges vádemelés alapjául szolgáló összes iratot – kivéve a zártan kezelt iratokat – megismerhesse.

Ha a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni.

A bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzésre külön szabályok vonatkoznak. A 200. § (1) bekezdése szerint az ügyész és a nyomozó hatóság bizonyítási eszköz felderítése érdekében a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak ismertetéséig bírói engedély alapján az érintett tudta nélkül titkos adatszerzést folytathat.

Titkos adatszerzés a törvény által előírt alábbi bűncselekmények esetében alkalmazható:

- a) öt évig terjedő vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény,
- b) üzletszerűen vagy bűnszövetségben elkövetett, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény,
- c) az emberkereskedelem, a tiltott pornográf felvétellel visszaélés, a kitartottság, az embercsempészés,
- d) szolgálati titoksértés,
- e) az a)–d) pontban meghatározott bűncselekmények kísérlete, valamint – ha az előkészületet a törvény büntetni rendeli – előkészülete.

Ha a nyomozást az ügyész végzi, titkos adatszerzésnek a fent felsorolt bűncselekményeken kívül néhány erőszakos bűncselekmény esetében is helye van.

RESTREINT UE

Titkos adatszerzésnek csak akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy más módon a bizonyíték beszerzése kilátástalan, vagy aránytalanul nagy nehézséggel járna, és a titkos adatszerzéssel a bizonyíték beszerzése valószínűsíthető.

A titkos adatszerzés legfeljebb kilencven napra engedélyezhető, ez ismételt indítványra egy alkalommal legfeljebb kilencven nappal meghosszabbítható.

Ha az engedélyezés olyan késedelemmel járna, amely a titkos adatszerzés sikerét veszélyeztetné, az ügyész legfeljebb hetvenkét óra időtartamra elrendelheti a titkos adatszerzést. Ez esetben az elrendeléssel egyidejűleg az engedélyezés iránti indítványt is elő kell terjeszteni.

A 202. § (1) bekezdése kimondja, hogy titkos adatszerzést elsősorban a gyanúsítottal, illetve azzal a személlyel szemben lehet alkalmazni, aki a bűncselekmény elkövetésével a nyomozás addigi adatai alapján gyanúsítható.

Titkos adatszerzés mással szemben akkor alkalmazható, ha a fenti személlyel való bűnös kapcsolattartásra adat merült fel, vagy ilyen kapcsolat megalapozottan feltehető. A titkos adatszerzésnek nem akadálya, ha az kívülálló személyt elkerülhetetlenül érint.

Az intézkedés elrendelését az ügyész kérheti. A bíróság az ügyész kérelmére engedélyezi a titkos adatszerzést.

A magyar rendszer jellegzetessége, hogy külön hatóság illetékes a szóban forgó intézkedések végrehajtására. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat technikai segítséget – többek közt különleges nyomozási technikákat – biztosít más nyomozó hatóságoknak.

A titkos adatszerzés tényéről – annak befejezését követően – értesíteni kell a bírói engedélyben érintettet, ha az érintett ellen nem indult büntetőeljárás, és az értesítés a büntetőeljárás sikerét nem veszélyezteti. Ez esetben az érintettet csak arról kell tájékoztatni, hogy titkos adatszerzésre került sor.

RESTREINT UE

Ha az ügyész a titkos adatszerzés eredményét a büntetőeljárásban bizonyítékként kívánja felhasználni, a titkos adatszerzés engedélyezése iránti indítványt, a bíróság határozatát és a titkos adatszerzés végrehajtásáról készített jelentést csatolja a nyomozás irataihoz.

A gyanúsított és a védő a nyomozás lezárulta után, a nyomozás iratainak megtekintése során kap tájékoztatást. Ha a titkos adatszerzés végrehajtásáról készített jelentés csatolása a nyomozás iratainak megismerése után történt, a gyanúsítottat és a védőt erről értesíteni kell, és lehetőséget kell adni a csatolt iratok megismerésére.

A bankszámlákra és pénzügyi tranzakciókra vonatkozó információkhoz való hozzáférést a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény szabályozza.

A törvény (52. §) kimondja, hogy a pénzügyi intézmény a nyomozó hatóság, a nemzetbiztonsági szolgálat és az ügyészség írásbeli megkeresésére haladéktalanul kiszolgáltatja a kért adatot a nála vezetett bankszámláról és az általa lebonyolított ügyletről, ha adat merül fel arra, hogy a bankszámla vagy az ügylet az alábbiakkal van összefüggésben:

- a) kábítószerrel való visszaélés;
- b) terrorcselekmény;
- c) robbanóanyaggal vagy robbantószerrel való visszaélés;
- d) lőfegyverrel vagy lőszerezrel való visszaélés;
- e) pénzmosás;
- f) bűnszövetségben vagy bűnszervezetben elkövetett bűncselekmény;
- g) bennfentes kereskedelem; vagy
- h) piacbefolyásolás.

A törvény 51. §-ának (7) bekezdése szerint a banktitok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn, ha a magyar bűnüldöző szerv vagy a pénzügyi információs egységként működő hatóság – a Pmt.-ben meghatározott feladatkörében eljárva, vagy nemzetközi kötelezettségvállalás alapján külföldi bűnüldöző szerv vagy külföldi pénzügyi információs egység írásbeli megkeresése teljesítése céljából, ha a megkeresés tartalmazza a külföldi pénzügyi információs osztály által aláírt titoktartási záradékot – írásban kér banktitoknak minősülő adatot a pénzügyi intézménytől.

RESTREINT UE

Fontos hangsúlyozni továbbá, hogy a magyar hatóságok néhány más tagállammal ellentétben kijelentik, hogy készek egy bankszámla vagy a bankszámla tulajdonosának azonosításával, valamint az egy konkrét bankszámláról kiinduló, illetve oda irányuló, adott múltbeli időszakban történt tranzakciók azonosításával kapcsolatos információk cseréjére a „rendőrségi együttműködés” keretében, például az Európai Unió tagállamainak bűnüldöző hatóságai közötti, információ és bűnüldözési operatív információ cseréjének leegyszerűsítéséről szóló, 2006. december 18-i 2006/960/IB kerethatározat alapján.

Az értékelők szerint ez nem teljesen áll összhangban azzal a ténnyel, hogy a Pénzügyi Információs Osztály jogi okokból nem adhatja át az Europolnak a gyanús ügyletekről szóló jelentéseket.

A magyar bűnüldöző hatóságok a bűnüldözési feladataik ellátása során feldolgozott vagy más illetékes szervektől kapott bármely személyes adatot továbbíthatják az Európai Unió tagállamai bűnüldöző szerveinek. Ez az információcsere csak az adott bűncselekmények megelőzése és felderítése céljából lehetséges, amennyiben nem büntetőeljárás keretében kerül rá sor (amikor is a kölcsönös jogi segítségnyújtás szabályai érvényesek).

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 50/C. §-a szerint a magyar Vagyon-visszaszerzési Hivatal a bűncselekményből származó jövedelmek és bűncselekményekhez kapcsolódó más vagyon felkutatásának és azonosításának elősegítése érdekében más tagállamok közigazgatási, bűnüldözési vagy igazságügyi hatóságainak azok kérelmére közvetlen tájékoztatást adhat.

Ha a magyar Vagyon-visszaszerzési Hivatal olyan tény vagy adat birtokába jut, amely alapján megalapozottan feltehető, hogy a bűncselekményből származó jövedelmek és bűncselekményekhez kapcsolódó egyéb vagyon felkutatásának és azonosíthatóságának elősegítése céljából egy másik tagállami hatóságának feladata ellátásához erre szüksége van, a birtokába jutott adatról vagy tényről kérelem nélkül is tájékoztatást adhat.

RESTREINT UE

A magyar hatóságok hangsúlyozzák, hogy a kölcsönös jogi segítségnyújtási mechanizmus gördülékenyen működik a fent említett tájékoztatás tekintetében. Ez esetben Magyarország vonatkozásában, amely egyben kibocsátó és fogadó állam is, a bírák és az ügyészek játsszák a legfontosabb szerepet. Emlékeztetünk rá, hogy a titkos adatszerzéssel kapcsolatos külföldi kérelmeket a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat kezeli.

3.2. Pénzügyi nyomozás és a pénzügyi bűnüldözési operatív információk felhasználása

Magyarországon nem vonatkozik külön jogi keret a pénzügyi nyomozásokra, hanem a rendes bűnügyi nyomozás keretében végzik azokat. Ha az adatok illegálisnak tűnő jövedelmekre utalnak, a titkos információszerzés feladata a e jövedelmek felkutatása és eredetének feltárása.

Azonban ahogy fentebb szerepel, vannak olyan bűncselekmények, különösen az állami költségvetési bevételek ellen elkövetett bűncselekmények, amelyek esetében a nyomozást nem az általános nyomozóhatóság, vagyis a rendőrség végzi. A pénzügyi és gazdasági bűncselekmények, illetve a vagyon elleni bűncselekmények nyomozásának elvégzésére illetékes hatóság a magyar Vám- és Pénzügyőrség.

A pénzügyi bűnüldözési operatív információk elemzése néha alapot szolgáltat a bűnügyi/pénzügyi nyomozás megkezdéséhez. Ezt és a nyomozások megkezdésére vagy támogatására felhasznált, a gyanús ügyletekről szóló, elemzett jelentések számát már fentebb, a Pénzügyi Információs Osztály leírásánál részleteztük. Mindazonáltal korlátozott azon bűncselekmények száma, amelyekben a gyanús ügyletekről szóló jelentéseket fel lehet használni.

Jogszabályok határozzák meg a más hatóságokkal való együttműködést és a pénzügyi bűnüldözési operatív információk tőlük való begyűjtését a hírszerzési szakaszban, ami az elmondottak szerint jól kidolgozott, szervezett módon zajlik. Ez elsősorban az adóhatóságokat, az önkormányzatokat, a minisztériumokat, a kormányzati felügyeleti hivatalokat, a Gazdasági Versenyhivatalt és az Állami Számvevőszéket érinti. Egyes hatóságok egyetértési megállapodásokat és stratégiai megállapodásokat írtak alá a magyar rendőrséggel és a magyar Vám- és Pénzügyőrséggel; más esetekben eseti alapon működnek együtt, a magyar jogszabályok rendelkezései szerint.

RESTREINT UE

Egy már lezárt nyomozás újrakezdésére több lehetőség is van, azonban az újrakezdést elrendelő határozat – az alábbiakban felsorolt – okai nem kapcsolódnak közvetlenül az ügy pénzügyi vonatkozásaihoz. Más szavakkal nincsen különleges lehetőség arra, hogy egy adott bűncselekmény kivizsgálásának lezárását/az ítélethozatalt követően folytatódjon a nyomozás a bűncselekményből származó jövedelem – vagy általánosabban: annak pénzügyi vonatkozásai – tekintetében.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény az általában vett nyomozás újrakezdésének szabályait határozza meg, és nem pedig a bűncselekményből származó jövedelemmel vagy annak pénzügyi vonatkozásaival kapcsolatos nyomozás újrakezdésének szabályait.

A 75. § (1) bekezdése szerint a bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárás jogszabályok alkalmazásában jelentősek.

A bűncselekményből származó jövedelmeket minden esetben le kell foglalni. A lefoglalás vagy elkobzás érdekében a nyomozó hatóságnak a rendes nyomozás során fel kell tárnia a jövedelmek (a pénzügyi helyzet) eredetét és helyét. A nyomozás megszüntethető, ha a tényállást – a pénzügyi helyzetet is ideértve – feltárták.

A büntetőeljárásról szóló törvény 198. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha egy bűncselekmény sértettje feljelentést tett, amelyet az ügyész elutasított, akkor a sértett a feljelentést elutasító határozat ellen panasszal élhet, és kérheti a nyomozás elrendelését. A büntetőeljárásról szóló törvény 199. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében, ha a panasz megalapozott, az ügyész a feljelentést elutasító határozatot hatályon kívül helyezi, és dönt a nyomozás elrendeléséről.

A büntetőeljárásról szóló törvény 191. §-ának (1) bekezdése értelmében a nyomozás megszüntetése nem akadályozza annak, hogy ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassák.

A büntetőeljárásról szóló törvény 198. §-ának (2) bekezdése értelmében, ha az ügyész a nyomozást megszüntette, a sértett az eljárás folytatásának elrendelése iránt panasszal élhet. Ha a panasz megalapozott, az ügyész a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi, és dönt a nyomozás folytatásáról, illetve a vádemelésről.

RESTREINT UE

Létezik továbbá egy, az elkobzásra, a vagyoneklobzásra vagy a lefoglalt dologról történő rendelkezésre irányuló különleges eljárás azon esetekre, amikor nem születik a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet. A büntetőeljárásról szóló törvény 569. §-a szerint, az ügyész indítványára az elkobzásról, a vagyoneklobzásról vagy arról, hogy a lefoglalt dolog az állam tulajdonába kerül, a bíróság határoz, ha büntetőeljárás senki ellen nem indult, vagy azt megszüntették vagy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodása vagy elmebetegsége miatt az eljárást felfüggesztették.

Az eljárást az a bíróság folytatja le, amely a bűncselekmény elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik, ha ez nem állapítható meg, az a bíróság, amelynél az ügyész indítványozza. A bíróság az iratok alapján határoz az ügyész indítványáról.

A bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész és az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. Ez esetben tárgyalást kell tartani.

A bűnüldözés hatékonyságának növelése érdekében egy, a magyar bűnüldöző szervek által létrehozott munkacsoport az eljárásokra vonatkozó ajánlásokat fogalmazott meg, amelyek a magyar bűnüldöző hatóságok által lefolytatott eljárások alapjául szolgálnak, és amelyek az egyéni gyanúsítottak vagy esetleges bűnözői csoportok meggazdagodása szintjének felmérésére összpontosítanak. A szóban forgó személyek pénzügyi profilját a magyar Vám- és Pénzügyőrség Bűnügyi Igazgatósága dolgozza ki.

A pénzügyi profilok átfogó információt/képet nyújtanak a nyomozás által érintett természetes vagy jogi személyekről. E profilok kidolgozása egyrészt segíti a bűnüldöző hatóságokat a bűncselekmények elleni harcban és elősegíti a az állam gazdasági érdekeinek védelmét a védelmi intézkedések (lefoglalás, zár alá vétel vagy biztosítási intézkedések) gyors és szakszerű alkalmazása révén, másrészt a nyomozást megelőző (hírszerzési) szakasz kiinduló pontjául szolgálhat. A pénzügyi profil ezért úgy tűnik, hogy rendkívül hasznos eszköz, amelyet a nyomozó hatóságok mind a nyomozást megelőző szakaszban, mind a büntetőeljárás során alkalmaznak.

RESTREINT UE

A magyar Vámőrség nyomozó szerveinek feladata annak elemzése, hogy az egyes bűnügyi nyomozások során lehetséges-e be a nem fizetett bevételek (adók, vámok, stb.) behajtása vám- vagy adóigazgatási eljárás keretében. Ha elemzésük során olyan eredményre jutnak, amely egyértelműen megerősíti, hogy a gyanúsított a jövedelméhez képest aránytalan mértékű vagyoni eszközökkel rendelkezik (ezt a vonatkozást is elemzik), a magyar Vám- és Pénzügyőrség érintett bűnüldöző hatósága azonnal kapcsolatba lép a magyar Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) területileg illetékes igazgatóságával annak érdekében, hogy értékes adatokkal/információkkal lássa el az adóhatóságot azon jogi vagy természetes személyekről, akik nyilvánvalóan kapcsolatban állnak a bűnügyi szolgálat által vizsgált cégekkel.

A bíróság, az ügyész és a nyomozó szervek alkalmazhatnak a magánszférában dolgozó szakértőket (könyvelőket, pénzügyi szakértőket) a bűnügyi tevékenységekből származó jövedelmek felderítése, illetve a bűnügyi tevékenységek pénzügyi nyomozása érdekében.

A büntetőeljárásról szóló törvény 102. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértőt vagy szakvélemény adására feljogosított gazdasági társaságot, szakértői intézményt vagy külön jogszabályban meghatározott állami szervet, intézményt, szervezetet rendelhet ki szakértőként. Ha ez nem lehetséges, kellő szakértelemmel rendelkező személyt vagy intézményt rendelhet ki eseti szakértőként.

3.3. Együttműködés az Europollal és az Eurojusttal

3.3.1. Az Europollal folytatott együttműködés

Az Europollal együttműködő két fő bűnüldöző szerv a magyar Vám- és Pénzügyőrség és a Nemzeti Nyomozó Iroda. Magyarország jelenleg az Europol 15 elemző munkafájljában vesz részt.

A magyar hatóságok nagyra értékelik az Europollal folyó együttműködést. Az Europol számos alkalommal nyújtott segítséget a magyar hatóságoknak elemző eszközeinek – például az elemző munkafájlok – használata és a más tagállamokkal közösen végzett feladatok koordinálása révén.

RESTREINT UE

A Peking művelet során az Europol a Magyar Köztársaság területén telepített „mobil iroda” révén támogatta a magyar nyomozókat, lehetővé téve számukra, hogy a művelet során az adatbázisokhoz közvetlenül hozzáférve lekérdezhessék, összesíthessék és ellenőrizhessék a szükséges információkat.

Az elemző munkafájlokban való részvétel a hatóságok szerint hatékony, és számos operatív előnnyel jár.

Az Europol támogatása sok esetben megkönnyíti a nemzetközi együttműködést, ezért nincs szükség a kölcsönös jogi segítségnyújtáson alapuló hosszadalmasabb és bonyolultabb nemzetközi kapcsolatfelvételre.

Az Europolal való együttműködés jól szervezettnek és olajozottnak tűnik. Az Europol szempontjából azonban több olyan kérdés is van, amelyek veszélyeztethetik az együttműködés jelenlegi minőségét. Az első kérdés a pénzügyi bűnözés elleni küzdelemre és az e területen folyó nemzetközi együttműködés megszervezésére vonatkozó világos stratégia hiánya. Noha léteznek a kábítószer és az emberkereskedelem elleni küzdelemre vonatkozó stratégiák, úgy tűnik, nincs a pénzügyi bűnözés elleni küzdelemre vonatkozó külön stratégia.

Másik aggodalomra okot adó terület az ún. „titkos nyomozások” során alkalmazott minősítési eljárás, valamint annak hatása az Europolal (elemző munkafájlok) és a más tagállamokkal folytatott információcserére.

A magyar hatóságok által végzett nyomozó tevékenység, általánosan vizsgálva, két szakaszra osztható: az első szakasz (bűnüldözési operatív információk gyűjtése) titkos jellegű. Ezért az ebben a szakaszban gyűjtött minden adat kiemelt minősítési szintet kap, ami jelentősen korlátozza ezen adatok lehetséges nemzetközi cseréjét.

Elhangzott, hogy a jogszabályi változásoknak köszönhetően 2009 márciusától kevésbé szigorú minősítési szintet lehet alkalmazni a megszerzett „titkos” információkra, ami meg fogja könnyíteni az információknak a többi partnerrel való megosztását.

Ezenfelül, ahogy fentebb említettük, a PIO jogi keretének köszönhetően nem nyújthat adatokat az Europolnak és annak elemző munkafájljaihoz.

Az értékelés azt mutatta, hogy a Vagyon-visszaszerzési Hivatal szakértőinek – az Europolnak a vagyon elleni bűncselekményekkel és a pénzügyi bűnözéssel foglalkozó osztályán (SC4) gyakornokként szerzett tapasztalatainak köszönhetően – sikerült jó együttműködést kialakítani az Europolal.

3.3.2. Az Eurojusttal folytatott együttműködés

Az Eurojust az elmúlt két és fél évben több mint 50 pénzügyi bűncselekmény ügyében nyújtott támogatást magyar partnereinek. Az 55 ügyből 30-at az Eurojust zárt le, vagyis ezekben az ügyekben az érintett felek megkapták a kért támogatást, a fennmaradó ügyekben pedig az Eurojust jelenleg is támogatást nyújt a magyar hatóságoknak. Ezen ügyek főként a pénzügyi intézményeknek kárt okozó csalással, az adócsalással, a héacsalással, a pénzmosással és a csempészettel kapcsolatos bűncselekményekre vonatkoznak. A folyamatban lévő ügyek főként olyan összetett esetek, amelyekben az Eurojust több kölcsönös jogi segítségnyújtás iránti megkeresést megkönnyített, koordinációs megbeszéléseket szervezett, és elősegítette az információcserét.

Az Europolnak a közösségen belüli, „eltűnő kereskedő” útján elkövetett csalásokkal kapcsolatos elemző munkafájlja keretében futó Peking művelet során az Eurojust értékes szerepet játszott az érintett tagállamok bűnügyi nyomozásainak összehangolásában. Ebben a konkrét esetben egy kínai származású bűnözői csoport 2006 óta importált/szállított hajóval (ruházati) árucikkeket Ázsiából az EU területére, és a vámkezelési eljárás lefolytatása után nem fizette meg az importra kivetett héát. Az árukat ezután Magyarországon szabad forgalomba hozták. A csalás elkövetése során gyakran használtak hamis vagy hamisított dokumentumokat, például számlákat, amivel három éven keresztül 4,8 milliárd forint adóbevételtől fosztották meg Magyarországot.

Az illetékes magyar hatóságok által az Eurojustnak jelzett ügyek zöme a pénzügyi és/vagy gazdasági bűnözéssel, és különösen a héa- és jövedékiadó-csalással kapcsolatos. Az Eurojust által nyújtott támogatás igen változó, a Hágában tartott 3. szintű koordinációs megbeszélésektől a kölcsönös jogsegély iránti megkeresések végrehajtásának különböző módokon történő megkönnyítéséig.

RESTREINT UE

A magyar hatóságok által az Eurojusttal folytatott együttműködéssel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott statisztika:

	Lezáratlan ügyek				Lezárt ügyek			
	2009	2008	2007	Összesen:	2009	2008	2007	Összesen:
<i>(Pénzügyi intézményeket érintő) csalás</i>	6	4	3	13	5	9	0	14
<i>Adócsalás</i>	0	3	0	3	0	3	0	3
<i>Héacsalás</i>	5	0	0	5	1	2	1	4
<i>Csempészet (jövedékiadó-csalás)</i>	2	1	0	3	2	0	0	2
<i>Pénzmosás</i>	0	0	1	1	1	5	1	7
<i>Összesen:</i>	13	8	4	25	9	19	2	30

A lezáratlan és lezárt ügyek 2007-ben összesen: 25 + 30 = 55

Az Eurojust szempontjából – a Magyarország által rendelkezésre bocsátott statisztika alapján – elmondható, hogy a magyar hatóságok nem rendszeresen használják az Eurojustot. Ennek oka lehet, hogy Magyarország nemzetközi összeköttetésben áll a legtöbb szomszédos országgal, ezért az együttműködés kétoldalú alapon történik. Mindazonáltal egy Győrben bemutatott eset rávilágított, hogy a hatóságok csak korlátozottan vannak tisztában azzal, hogy Eurojust az összetett nemzetközi esetekben milyen támogatást nyújthat. Az Eurojust lenne a megfelelő ügynökség arra, hogy segítse a magyar hatóságokat, ha egy igazságügyi hatóságnak nehézségei vannak a más tagállamokban végrehajtott, zárolást elrendelő határozatok kapcsán, ahogyan azt a megvizsgált esetben leírtuk.

3.4. Összegzés

A magyar hatóságoknak szilárd és hatékony jogi keret áll a rendelkezésére a nyomozáshoz és az eljárás alá vonáshoz, beleértve az adatgyűjtést és a titkos műveleteket, amelyeket külön erre szakosodott szerv végez. Emellett számos adatbázishoz rendelkeznek hozzáféréssel. Másrésről viszont nincs a pénzügyi nyomozásokra vonatkozó külön szervezeti vagy taktikai keret, és általánosságban elmondható, hogy a pénzügyi kérdéseket a nyomozó hatóságok nem tekintik fontos kérdésnek/elsőbbiséget élvező cselekvési területnek. Úgy tűnik, hogy a magyar Vám- és Pénzügyőrség – speciális szerepének köszönhetően – jobban koncentrált a pénzügyi vonatkozásokra, többek között tevékenységeinek hírszerzési szakaszában, amikor a nyomozati eljárás alá vont természetes vagy jogi személyekre vonatkozó pénzügyi információkat állítja össze. A pénzügyi bűnüldözési operatív információkat elemzik és gyakran használják fel nyomozati eljárások megindítása vagy a folyamatban lévő nyomozati eljárások támogatása érdekében.

A nyomozati rendszer egyik gyengeségét a banki adatokhoz való hozzáférés területén azonosították. A rendszer decentralizált jellege és a hosszadalmas eljárások komoly mértékben hátráltathatják a bűnüldözési tevékenységet, különösen a pénzügyi nyomozások esetében.

A hatóságok nem tudtak arra vonatkozó információt adni, hogy a helyi hitelreferencia-szolgáltatókhoz intézett adatkérés alapján a nyomozók hozzájutnának-e a szükséges adatokhoz.

Minden olyan javaslatot, amely ennek a helyzetnek a javítására irányul, komolyan mérlegelni és támogatni kell.

A magyar hatóságok által végzett nyomozó tevékenység, általánosan vizsgálva, két szakaszra osztható: az első szakasz (bűnüldözési operatív információk gyűjtése) titkos jellegű. Ezért az ebben a szakaszban gyűjtött minden adat kiemelt minősítési szintet kap, ami jelentősen korlátozza ezen adatok lehetséges nemzetközi cseréjét. Ez az értékelők véleménye szerint a tagállamok és az érintett uniós intézmények közötti nemzetközi együttműködés komoly akadálya.

Habár vannak sikeres példák az Europollal és az Eurojusttal folytatott együttműködésre, a meghallgatott szakemberek nem mindig voltak tudatában a két ügynökséggel való együttműködés kínálta előnyöknek és eszközöknek. Ezenkívül az Europol szerint kockázatokat rejt a pénzügyi nyomozásokra vonatkozó stratégiai megközelítés hiánya is.

4. Zárolás és elkobzás

4.1. Zárolás

4.1.1. Nemzeti szint

A magyar jogszabályok a vagyoni eszközöknek a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet megelőző zárolása tekintetében a következő módszereket teszik lehetővé:

- a) lefoglalás;
- b) zár alá vétel;
- c) biztosítási intézkedés.

4.1.1.1. Lefoglalás

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 151. §-ának (1)–(2) bekezdése szerint a lefoglalás a bizonyítás érdekében, illetve az elkobzás vagy a vagyoneklobzás biztosítására a dolognak a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság általi őrzésbe vétele vagy megőrzésének más módon történő biztosítása.

A bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság elrendeli annak a dolognak a lefoglalását, amely:

- a) bizonyítási eszköz;
- b) a törvény értelmében elkobozható vagy amelyre vagyoneklobzás rendelhető el.

A lefoglalás alkalmazása nem korlátozódik bizonyos típusú bűncselekményekre.

A büntetőeljárásról szóló törvény 155. §-ának (1) bekezdése szerint a lefoglalást a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság megszünteti, ha arra az eljárás érdekében már nincs szükség. A lefoglalást akkor is meg kell szüntetni, ha a nyomozást megszüntették vagy annak határideje lejárt.

A büntetőeljárásról szóló törvény 176. §-ának (2) bekezdése szerint ha a nyomozás meghatározott személy ellen folyik, akkor legfeljebb a gyanúsított kihallgatásától számított két évig tarthat, kivéve, ha a legfőbb ügyész a nyomozás időtartamát legfeljebb kilencven nappal meghosszabbította. E határidő elteltével az ügyésznek vádat kell emelnie vagy a nyomozást meg kell szüntetnie.

RESTREINT UE

A fentiekből kitűnik, hogy a lefoglalást a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság rendelheti el. Van néhány olyan, szigorúbban szabályozott különleges eset (közjegyzői vagy ügyvédi irodák, egészségügyi intézmények), ahol ezt az intézkedést kizárólag bíróság rendelheti el.

A lefoglalást az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak végre kell hajtania, de ha a lefoglalást a bíróság vagy az ügyész rendeli el, végrehajtásához a nyomozó hatóságot veheti igénybe.

Az érintett személynek vannak bizonyos jogi eszközei az intézkedés kifogásolására. Például, a büntetőeljárásról szóló törvény 195. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság rendelte el a lefoglalást, az érintett személy a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

A 154. § (1) bekezdése szerint a lefoglalt dolgot letétbe kell helyezni; ha a dolog letétbe helyezésre nem alkalmas, vagy azt más fontos ok indokolja, a megőrzéséről egyéb módon kell gondoskodni. Ez utóbbi esetben a lefoglalt dolognak a bűncselekménnyel kapcsolatos egyedi tulajdonságait rögzítő iratot vagy fényképet kell az ügy irataihoz csatolni.

A bíróság a lefoglalt dolog értékesítéséről határoz, ha a lefoglalt dolog:

- a) gyors romlásnak van kitéve;
- b) huzamos tárolásra alkalmatlan.

A bíróság a lefoglalt dolog értékesítéséről határozhat akkor is, ha a lefoglalt dolog:

- a) kezelése, tárolása, illetve őrzése – különösen a dolog értékére vagy az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolására tekintettel – aránytalan és jelentős költséggel járna;
- b) értéke az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolás miatt jelentősen csökkenne.

A fenti esetekben a lefoglalt dolog akkor értékesíthető, ha a lefoglalt dolog kiadása iránt senki nem jelentett be jogos igényt.

A lefoglalt dolog értékesítéséből befolyt ellenérték a lefoglalt dolog helyébe lép.

RESTREINT UE

Ha a lefoglalt dolog birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti vagy a dolog birtoklása jogszabályba ütközik, a bíróság a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára – szükség esetén mintavétel elrendelése mellett – a lefoglalt dolog elkobzásáról határoz.

A magyar Vagyon-visszaszerzési Hivatal segíti a magyar bűnüldöző hatóságokat a vagyoni eszközöknek a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet megelőző zárolása terén. Van néhány példa arra, hogy a magyar rendőri szervek (többek között az Országos Rendőr-főkapitányság) a magyar Vagyon-visszaszerzési Hivatal segítségét kérték a vagyonvisszaszerzéshez.

Emellett a magyar Vagyon-visszaszerzési Hivatal – rendőri szervként – a magyar büntetőeljárási szabályokkal összhangban kérés esetén végrehajthatja a vagyontárgyak zárolását.

4.1.1.2. Zár alá vétel

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 159. §-ának (1) bekezdése szerint a zár alá vétel a zár alá vett vagyontárgyak és vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Zár alá vételt a bíróság rendel el.

A zár alá vétel nem korlátozódik bizonyos típusú bűncselekményekre.

A büntetőeljárásról szóló törvény 159. §-ának (2) bekezdése szerint ha az eljárás olyan bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban vagyoneklobzásnak van helye, vagy ha polgári jogi igényt érvényesítenek, és alaposan tartani lehet attól, hogy a kielégítést megghiúsítják, ezek biztosítására a terhelt egész vagyonának, vagyona meghatározott részének vagy egyes vagyontárgyainak zár alá vétele rendelhető el. A zár alá vétel elrendelhető arra a vagyonra, vagyonrészre vagy egyes vagyontárgyra is, amelyre nézve vagyoneklobzás rendelhető el, de amelyet nem a terhelt birtokol.

Az intézkedés alkalmazására vonatkozóan a jogszabály nem ír elő határidőt.

A zár alá vételt fel kell oldani, ha:

- a) az elrendelésének oka megszűnt, ha a nyomozást megszüntették vagy annak határideje lejárt, kivéve, ha a zár alá vett vagyontárgyat vagy vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot magának követelő személy a követelése érdekében hatvan napon belül polgári eljárást indított;

RESTREINT UE

- b) a zár alá vételt meghatározott összeg biztosítására rendelték el, és ezt az összeget letétbe helyezték;
- c) az eljárást vagyonekbevitel alkalmazása nélkül fejezték be vagy a polgári jogi igényt elutasították;
- d) a polgári jogi igény megítélése esetén a magánfél a megállapított teljesítési határidő lejártától számított harminc napon belül nem kért végrehajtást;
- e) a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása esetén az ügyész vagy a magánfél hatvan napon belül nem igazolta, hogy az igényét érvényesítette.

A zár alá vételt az ügyész vagy a bíróság szüntetheti meg.

A zár alá vételnek a közhitelű nyilvántartásba történő bejegyzése iránt haladéktalanul intézkedni kell. A magánfél által érvényesített polgári jogi igény biztosítására zár alá vételnek csak a magánfél indítványára van helye. A nyomozás során zár alá vételnek helye van a sértett indítványára is.

A zár alá vétel elrendeléséről szóló határozatot az intézkedés által érintett személynek kell kézbesíteni.

A zár alá vételnek a közhitelű nyilvántartásba történő bejegyzése iránt intézkedni kell. Ezt követően nem gyakorolható a vagyontárgyak feletti rendelkezési jog.

4.1.1.3. Biztosítási intézkedés

A 160. § (1) bekezdése szerint a biztosítási intézkedés a zár alá vétel érdekében annak ideiglenes megakadályozása, hogy a terhelt vagy más érdekelt az ingó és ingatlan vagyona, vagyoni jogot megtestesítő értékpapírai, pénzintézetnél szerződés alapján kezelt pénzeszközei, gazdálkodó szervezet vagyonából az őt megillető üzletrész vagy vagyoni hányad feletti rendelkezési jogát gyakorolja.

RESTREINT UE

Az ügyész vagy a nyomozó hatóság biztosítási intézkedést alkalmazhat, ha a zár alá vétel feltételeinek fennállása valószínűsíthető, és a terhelt az (1) bekezdésben meghatározott vagyona elrejtését, rendelkezési jogának átruházását, elidegenítését vagy megterhelését megkísérli, vagy ha ez megalapozottan feltehető.

A biztosítási intézkedés alkalmazása nem korlátozódik bizonyos típusú bűncselekményekre. Ha a biztosítási intézkedésre vonatkozóan a büntetőeljárásról szóló törvény 160. §-ának (1)–(2) bekezdésében meghatározott különös feltételek teljesülnek, az intézkedés alkalmazható.

A biztosítási intézkedést követően a zár alá vétel elrendelését haladéktalanul indítványozni kell. Ha a zár alá vételt a bíróság nem rendelte el, a biztosítási intézkedést haladéktalanul fel kell oldani. Ez az ilyen intézkedésre vonatkozó egyetlen időbeli korlátozás.

A biztosítási intézkedés elsősorban azzal szemben alkalmazható, akinek a zár alá vétel a rendelkezési jogát függesztené fel. Azonban alkalmazható más olyan személlyel szemben is, aki a terhelttel – a dolog elrejtése, rendelkezési jogának átruházása, elidegenítésének megkísérlése céljából – kapcsolatot tart, vagy megalapozottan feltehető, hogy kapcsolatba lép.

Biztosítási intézkedésként a nyomozó hatóság vagy az ügyész az érintett vagyontárgyakat lefoglalja, vagy a közigazgatási hatóságokat keresi meg a hatáskörükbe tartozó intézkedések elvégzése érdekében. A hatóságok az intézkedéseket haladéktalanul kötelesek megtenni, és ennek megtörténtéről a nyomozó hatóságot vagy az ügyészt haladéktalanul tájékoztatni.

A nyomozó hatóság vagy az ügyész a közigazgatási hatóságokon kívül más szerveket, gazdálkodó szervezeteket is megkereshet a terhelt vagyonának zárolása és a biztosítási intézkedés nyilvántartásba vétele céljából. A megkeresett szervek a biztosítási intézkedés elvégzésére vonatkozó megkeresést haladéktalanul nyilvántartásba veszik, gondoskodnak a vagyon zárolásáról, és ezek megtörténtéről a megkeresést intéző nyomozó hatóságot vagy ügyészt tájékoztatni kötelesek.

A biztosítási intézkedésről szóló határozatot az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak kell meghoznia. A határozatot át kell adni az eljárás során jelen lévő személyeknek és szóban is közölni kell; más esetekben azt kézbesíteni kell az érintett feleknek.

RESTREINT UE

A büntetőeljárásról szóló törvény 195. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság biztosítási intézkedést rendelt el, az érintett személy a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

A biztosítási intézkedést nyilvántartásba kell venni. A biztosítási intézkedés nyilvántartásba vételét követően a biztosítási intézkedést elszenvedő a rendelkezési jog átmeneti jellegű korlátozását tűrni köteles. A vagyontárgyak feletti rendelkezési jog nem gyakorolható.

4.1.2. Európai szintű együttműködés – A 2003/577/IB kerethatározat végrehajtása

A 2003/577/IB kerethatározatot átültették a magyar jogba. A magyar hatóságok általánosságban úgy vélik, hogy a kerethatározat gyorsabbá és egyszerűbbé teszi a külföldi biztosítási/lefoglalási határozatok végrehajtására vonatkozó eljárást – legalábbis azokban az esetekben, amikor a kibocsátó hatóságok pontos és megbízható adatokat tudnak adni a vagyontárgyról.

Mivel az ilyen kérelmek kivételesen ritkák, a mechanizmusra vonatkozó statisztika vagy értékelés nem áll rendelkezésre.

A magyar hatóságok hangsúlyozták, hogy valamilyen gyakorlati útmutatás – például írásbeli iránymutatások vagy képzés – hasznos lenne ahhoz, hogy a gyakorlati szakemberek körében tudatosítsák e speciális mechanizmus előnyeit.

4.1.2.1. Kibocsátó államként szerzett tapasztalatok

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény (a bűnügyi együttműködésről szóló törvény) 67/I. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a büntetőeljárás során zárolás elrendelése válik szükségessé, az igazságügyi hatóságnak zárolást elrendelő határozatot kell hoznia és ki kell töltenie a megfelelő tanúsítványt.

A bűnügyi együttműködésről szóló törvény 67/I. §-ának (4) bekezdése szerint, ha a nyomozó hatóság zárolást elrendelő határozat meghozatalát tartja szükségesnek, előterjesztést tehet az ügyésznek a zárolást elrendelő határozat meghozatala, vagy annak bíróságnál történő indítványozása iránt.

RESTREINT UE

A tanúsítvány c) pontjában említett azon hatóság, amellyel a végrehajtó hatóságoknak kapcsolatba kell lépniük, lehet a zárolást elrendelő határozatot kibocsátó igazságügyi hatóság és/vagy a kibocsátó államban a zárolást elrendelő határozat végrehajtása terén hatáskörrel rendelkező hatóság. Az adott helyzettől függ, hogy e két hatóság közül az egyikkel vagy mindkettővel kell kapcsolatba lépni.

A zárolást elrendelő határozat tartalma és formája, valamint a tanúsítvány alkalmazása és gyakorlati kitöltése tekintetében a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény bizonyos rendelkezéseit kell alkalmazni.

A törvény 169. §-ának (2) bekezdése szerint a határozatban meg kell nevezni azt, akire a rendelkezés vonatkozik, és fel kell tüntetni az azonosításhoz szükséges személyi adatokat. A határozatban fel kell tüntetni a következőket:

- a) a kibocsátó hatóság megnevezése;
- b) a bűncselekmény, amely miatt az eljárás folyik;
- c) a határozatban megállapított rendelkezés és a jogszabály, amelyen az alapul;
- d) hogy ellene van-e helye jogorvoslatnak, és azt milyen határidőn belül, melyik nyomozó hatósághoz, ügyészséghez, illetőleg bírósághoz kell benyújtani.

A határozatot röviden azoknak a tényeknek a feltüntetésével kell indokolni, amelyek a határozat rendelkezéseire okot adtak.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 67/I. §-ának (3) bekezdése szerint a határozat rendelkező részének tartalmaznia kell a következőket is:

- a) a kényszerintézkedés végrehajtása céljából a magyar igazságügyi hatóság mely tagállam mely igazságügyi hatóságát keresi meg, valamint, szükség szerint;
- b) a lefoglalni kért bizonyítási eszköznek a kibocsátó magyar igazságügyi hatóság részére történő átadása iránti kérelem, vagy
- c) rendelkezés arra vonatkozóan, hogy a kényszerintézkedéssel érintett bizonyítási eszközt, elkobzás alá eső dolgot, illetve vagyoneklobzás alá eső vagyont a b) pont szerinti kérelem vagy az elkobzására, illetve vagyoneklobzásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelem továbbításáig a végrehajtó tagállamban kell tartani.

A kényszerintézkedést elrendelő határozaton és a tanúsítványon kívül más dokumentumra nincsen szükség.

RESTREINT UE

A kerethatározat meghatározza azokat a bűncselekményfajtákat, amelyekkel kapcsolatban határozatot lehet kiadni és végrehajtani. Ezeket a bűncselekményfajtákat az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 1. melléklete tartalmazza.

A kerethatározatban és a törvény 1. mellékletében felsorolt bűncselekményfajták tartalmazzák a magyar Büntető Törvénykönyv (Btk.) szerinti tényállásokat is, így az 1. melléklet alapján meghatározható, hogy a kerethatározatban felsorolt bűncselekményfajtákhoz mely Btk. tényállások tartoznak.

A kibocsátó magyar igazságügyi hatóság határozatának a zárolt vagyontárgyak későbbi kezelésére vonatkozó rendelkezéseket kell tartalmaznia. A határozat tartalmazhat a kibocsátó magyar igazságügyi hatóságnak címzett, a lefoglalni kért bizonyítási eszköz átadására vonatkozó kérelmet, vagy arra vonatkozó rendelkezést, hogy a bizonyítási eszközt az annak átadására vonatkozó kérelem vagy az elkobzására, illetve vagyoneklobzásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelem továbbításáig a végrehajtó tagállamban kell tartani.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 67/J. §-a szerint a magyar igazságügyi hatóság kérheti a végrehajtó tagállam igazságügyi hatóságától, hogy a határozatot a magyar jogszabályokban foglaltak szerint hajtsa végre. Ebben az esetben az alkalmazandó magyar jogszabályokat a tanúsítványban részletesen ismertetni kell.

Ha a magyar igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot a végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága az abban megjelölt adatok és feltételek alapján nem, vagy csak részben tudja végrehajtani, a magyar igazságügyi hatóság haladéktalanul intézkedik a végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága által megjelölt feltételek teljesítése érdekében.

A magyar igazságügyi hatóságnak közvetlenül a végrehajtó tagállam hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatósága részére kell elküldenie a zárolást elrendelő határozatot és a tanúsítványt.

A határozatot és a tanúsítványt posta, telefax vagy számítástechnikai rendszer útján kell megküldeni a végrehajtó tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága részére. A számítástechnikai rendszer útján továbbított határozatot minősített elektronikus aláírással kell ellátni.

RESTREINT UE

Az illetékes magyar hatóságok eddig még nem vették igénybe az Eurojustot a zárolást elrendelő határozatok továbbítására vagy végrehajtásának megkönnyítésére.

A törvény szerint, ha a magyar kibocsátó igazságügyi hatóság nem tudja megállapítani, hogy a megkeresett tagállamban melyik igazságügyi hatóság rendelkezik hatáskörrel a határozat végrehajtására, a kapcsolatfelvételhez szükséges adatokat az Európai Igazságügyi Hálózat kapcsolattartó pontjain keresztül szerzi be.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 67/I. §-ának (2) bekezdése szerint a zárolást elrendelő határozatot a tanúsítvánnyal együtt le kell fordítani annak a tagállamnak a hivatalos nyelvére vagy hivatalos nyelveinek egyikére, amelynek területén a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog, illetve a vagyonelkobzás alá eső vagyon található (végrehajtó tagállam). A lefordított határozatot és tanúsítványt a végrehajtó tagállam hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságának kell megküldeni.

A gyakorlati tapasztalatok hiánya miatt eddig még nem határoztak meg olyan külön mechanizmusokat, amelyek lehetővé tennék, hogy a végrehajtó államokkal megvitassák e kérelmek jellegét. Ilyen esetekben azonban értelemszerűen alkalmazható a tagállamok által hasonló esetekben (európai elfogatóparancs vagy kölcsönös jogsegély iránti megkeresések) igénybe vehető kommunikációs eszközök mindegyike, azaz a végrehajtó tagállammal közvetlenül, illetve az Eurojuston vagy az Európai Igazságügyi Hálózaton keresztül folytatott kommunikáció.

Győr-Moson-Sopron megyében az értékelők tájékoztatást kaptak egy olyan esetről, amelyben egy zárolást elrendelő határozatot négy tagállamnak küldtek el – vegyes eredménnyel. Ausztria megfelelően végrehajtotta a határozatot, de a többi tagállamban ez nehézségekbe ütközött. Az egyik esetben a hatóságok számára nem volt egyértelmű, hogy kinek a felelőssége a végrehajtás, egy másik esetben a bankszámla egyenlege nulla volt a határozat kézhezvételekor, így a határozatot nem hajtották végre. A negyedik tagállam további részleteket kért a vádiratra vonatkozóan. Mindez azt mutatja, hogy a magyar hatóságok ismerik a mechanizmust, de a kényszerintézkedést elrendelő határozat határokon átnyúló alkalmazása csak kivételes esetben fordul elő.

Az a tény, hogy az egyazon ügyben kibocsátott határozat mind a négy tagállamban különböző eredményhez vezetett, azt mutatja, hogy a gyakorlat még nagyon messze áll az egységestől.

RESTREINT UE

4.1.2.2. Végrehajtó államként szerzett tapasztalatok

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 67/A. §-ának (1) bekezdése szerint az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködés során a Magyar Köztársaság igazságügyi hatósága közvetlenül végrehajthatja a következők céljából kibocsátott, zárolást elrendelő határozatokat:

- a) a bizonyítási eszközök felderítése, összegyűjtése, biztosítása vagy felhasználása, vagy
- b) elkobzás vagy vagyoneklobzás,

ha azt kitöltött formanyomtatvány tanúsítvánnyal együtt, magyar nyelven (más nyelven kibocsátott kérelem esetében nincsen végrehajtási kötelezettség) a magyar igazságügyi hatóságnak megküldték, és a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog, illetve a vagyoneklobzás alá eső vagyon a Magyar Köztársaság területén található.

A tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot a magyar jog szerint az ilyen határozatot kibocsátani (kényszerintézkedést elrendelni) és a végrehajtás iránt intézkedni jogosult magyar igazságügyi hatóság hajtja végre. Az említett törvényhez csatolt értelmező rendelkezések szerint az „igazságügyi hatóságok” kifejezés a bíróságokat és az ügyészségeket egyaránt magában foglalja.

A tagállami igazságügyi hatóság által megküldött határozat végrehajtására az a magyar igazságügyi hatóság illetékes, amelynek illetékességi területén a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog, illetve a vagyoneklobzás alá eső vagyon található.

Ha a határozat kibocsátásának alapjául szolgáló bűncselekmény miatt Magyarországon büntetőeljárás van folyamatban, a határozat végrehajtására az a magyar igazságügyi hatóság illetékes, amely a magyar büntetőeljárást folytatja.

A magyar igazságügyi hatóság írásban – azaz posta, telefax vagy számítástechnikai rendszer útján – továbbított határozatokat és tanúsítványokat fogad el. A magyar igazságügyi hatóság a tanúsítvány helyett olyan hivatalos iratot is elfogadhat, amely a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtásához szükséges adatokat megfelelő módon tartalmazza.

RESTREINT UE

Ha egy magyar igazságügyi hatóságnak határozatot és tanúsítványt küldenek, az említett hatóság megvizsgálja, hogy fennáll-e olyan indok, amelynek alapján a végrehajtást meg kell tagadni.

A tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot a törvény 1. mellékletében meghatározott bűncselekményfajták esetében a cselekmény kettős büntethetőségének mérlegelése nélkül végre kell hajtani.

Ha a határozatot kibocsátó igazságügyi hatóság tagállamának joga szerint azon bűncselekmény büntetési tételének felső határa, amellyel kapcsolatban a határozat végrehajtását kéri, nem éri el a háromévi szabadságvesztést vagy szabadságelvonással járó intézkedést, a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot csak akkor lehet végrehajtani, ha a bűncselekmény megfelel a mellékletben meghatározott bűncselekmények valamelyikének.

A mellékletben fel nem sorolt bűncselekményfajták esetében a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot akkor lehet végrehajtani, ha az a cselekmény, amellyel kapcsolatban a határozat végrehajtását kéri, a magyar jog szerint bűncselekménynek minősül.

A tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtását kizárólag a következő esetekben lehet megtagadni:

- a) bizonyos esetekben, ha a határozat alapjául szolgáló cselekmény a magyar jog szerint nem bűncselekmény;
- b) ha a magyar jog szerint a határozat alapjául szolgáló bűncselekmény büntethetősége vagy a kiszabott büntetés elévült;
- c) ha a Magyar Köztársaságban vagy egy tagállamban a terhelt ellen a határozat kibocsátásának alapjául szolgáló cselekmény miatt már olyan határozatot hoztak, amely a büntetőeljárás megindításának akadályát képezi, vagy amely alapján az elkobzást, a vagyoneklobzást, illetve az ennek megfelelő büntetést vagy intézkedést már végrehajtották, annak végrehajtása folyamatban van, vagy a jogerős ítéletet hozó tagállam joga szerint az nem hajtható végre;
- d) ha a terheltet egy harmadik államban ugyanazon cselekmény miatt jogerősen elítélték, feltéve, hogy az elkobzást, a vagyoneklobzást, illetve az ennek megfelelő büntetést vagy intézkedést már végrehajtották, annak végrehajtása folyamatban van, vagy a jogerős ítéletet hozó állam joga szerint az nem hajtható végre, vagy ha a terheltet egy harmadik államban ugyanazon cselekmény miatt jogerősen felmentették;

RESTREINT UE

- e) ha a tagállami igazságügyi hatóság által megküldött tanúsítvány nyilvánvalóan nem a mellékelt, intézkedést elrendelő határozatra vonatkozik;
- f) ha a hiánypótlásra, kijavításra tűzött határidő eredménytelenül eltelt, vagy ha a határozat végrehajtása a hiánypótlás vagy a kijavítás ellenére továbbra sem lehetséges;
- g) ha a határozat közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet vagy nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező személy birtokában lévő bizonyítási eszközre, elkobzás alá eső dologra vagy vagyonelkobzás alá eső vagyonra vonatkozik, és a mentelmi jogot nem függesztették fel, az illetékes személy nem adta előzetes hozzájárulását és a nemzetközi jogon alapuló mentességet nem függesztették fel;
- h) ha a végrehajtást a magyar jog kizárja.

Ha a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtásának megtagadása indokolt, a magyar igazságügyi hatóság határozatot hoz a határozat végrehajtásának megtagadásáról, és azt megküldi a kibocsátó tagállami igazságügyi hatóságnak. A határozat indokolásában számot kell adni a megtagadás okáról. E határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Ha a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtásának megtagadása nem indokolt, a magyar igazságügyi hatóság határozatot hoz a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtása feltételeinek fennállásáról, és azt megküldi a kibocsátó tagállami igazságügyi hatóságnak. A magyar igazságügyi hatóság a határozatában a magyar jogszabályok szerint állapítja meg az alkalmazandó intézkedést, és ennek megfelelően rendelkezik ezen intézkedés végrehajtásáról, úgy, hogy az a lehető legnagyobb mértékben megfeleljen annak az intézkedésnek, amelyet a tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat tartalmaz.

A tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozatot a tagállami igazságügyi hatóság által kifejezetten kért és megjelölt szabályok szerint kell végrehajtani, ha ez nem összeegyeztethetetlen a magyar jogrendszer elveivel.

A tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtásáról a magyar igazságügyi hatóság a tagállami igazságügyi hatóságot írásban, azaz posta, telefax vagy számítástechnikai rendszer útján értesíti.

RESTREINT UE

Az érdekelt felek számára azon tagállam jogszabályainak megfelelően áll rendelkezésre a zárolt vagyontárgyakkal kapcsolatos jogorvoslat, amely tagállam igazságügyi hatósága a zárolást elrendelő határozatot kiadta.

Ha a magyar igazságügyi hatóság egy tagállami igazságügyi hatóság által kibocsátott határozat végrehajtását megtagadja vagy elhalasztja, határozatot kell hoznia a végrehajtás megtagadásáról vagy elhalasztásáról. E határozatok ellen jogorvoslatnak helye nincs.

4.2. Elkobzás (ideértve a 2005/212/IB és a 2006/783/IB kerethatározatot is)

A magyar jog a következő elkobzási típusú intézkedéseket ismeri:

- a) elkobzás;
- b) vagyonelkobzás;
- c) az elkobzásra, a vagyonelkobzásra vagy a lefoglalt dologról történő rendelkezésre irányuló eljárás (különleges eljárás).

A magyar jogban megvannak a 2006/783/IB kerethatározatot átültető rendelkezések is. Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 74. §-ának (1) bekezdése szerint az elkobzást elrendelő határozat kibocsátása bíróság hatáskörébe tartozik.

Az elkobzást elrendelő határozat végrehajtására illetékes hatóság az a bíróság, amelynek az illetékessége szerinti területen a határozat alapján elkobzás alá eső dolog található.

Amennyiben az elkobzás alá eső dolog helye nem ismert, az a bíróság illetékes, amelynek az illetékességi területén:

- a) a terhelt tartózkodási helye található, vagy ha ez nem állapítható meg, akkor ahol a terhelt éppen tartózkodik,
- b) a jogi személy nyilvántartott székhelye található, amennyiben az elkobzást jogi személlyel szemben rendelték el.

Ha az eljárásra illetékes bíróság nem állapítható meg, vagy a szankció alá eső vagyon több helyen található, akkor a Budai Központi Kerületi Bíróság illetékes az elkobzást elrendelő határozat végrehajtására.

4.2.1. Elkobzás

A bíróságok illetékesek elkobzást elrendelni.

A Büntető Törvénykönyvről (Btk.) szóló 1978. évi IV. törvény 77. §-ának (1)–(2) bekezdése szerint el kell kobozni azt a dolgot,

- a) amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy arra szántak;
- b) amelynek birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, vagy jogszabályba ütközik;
- c) amely bűncselekmény elkövetése útján jött létre;
- d) amelyre a bűncselekményt elkövették, vagy a bűncselekmény befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak.

El kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a bűncselekmény megvalósul.

Az elkobzás alkalmazása nem korlátozódik bizonyos típusú bűncselekményekre.

Az elkobzásról szóló határozatot az intézkedés által érintett személynek kell kézbesíteni. Az elkobzást a megyei bíróságok (vagy a Fővárosi Bíróság) gazdasági hivatalai hajtják végre.

Gazdasági társaságok tulajdonát képező dolgok is elkobozhatók. A bűncselekményből származó jövedelmet vagy bármilyen előnyt minden esetben le kell foglalni, függetlenül attól, hogy az említett jövedelem vagy előny kinek a tulajdoná. Az elkobzást nem csak az elkövető ellen, hanem a tiltott dolog tulajdonosa ellen is el kell rendelni, akkor is, ha a tiltott dolog tulajdonosa ellen nem indult büntetőeljárás.

4.2.2. Vagyoneklobzás

A bíróságok illetékesek vagyoneklobzást elrendelni

A Btk. 77/B. §-ának (1) bekezdése szerint vagyoneklobzást kell elrendelni arra

- a) a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett;

RESTREINT UE

- b) a vagyonra, amelyet az elkövető bünszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett;
- c) a vagyonra, amely a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyon helyébe lépett;
- d) a vagyonra, amelyet a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása érdekében szolgáltatottak vagy arra szántak;
- e) a vagyonra, amely az adott vagyoni előny tárgya volt.

A vagyonelkobzás alkalmazása nem korlátozódik bizonyos típusú bűncselekményekre.

A vagyonelkobzásról szóló határozatot az intézkedés által érintett személynek kell kézbesíteni. A vagyonelkobzást bírósági végrehajtó hajtja végre.

A vagyonelkobzást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra is, amellyel más gazdagodott. Ha gazdálkodó szervezet gazdagodott ilyen vagyonnal, a vagyonelkobzást vele szemben kell elrendelni.

Ha az elkövető vagy a (2) bekezdés szerint gazdagodott személy meghalt, vagy a gazdálkodó szervezet átalakult, a vagyonelkobzást a jogutóddal szemben kell elrendelni arra a vagyonra, amelyre a jogutódlás történt.

Fontos hangsúlyozni, hogy a Btk. 77/B. §-a értelmében a bizonyítási teher megfordul, és a vagyonelkobzást az elkövető által a bünszervezetben való részvétel ideje alatt szerzett minden vagyonra el kell rendelni addig, amíg az ellenkezője be nem bizonyosodik.

4.2.3. Az elkobzásra, a vagyonelkobzásra vagy a lefoglalt dologról történő rendelkezésre irányuló eljárás

Az elkobzásra, a vagyonelkobzásra vagy a lefoglalt dologról történő rendelkezésre irányuló eljárás a különleges eljárások közé tartozik.

RESTREINT UE

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 569. §-ának (1) bekezdése szerint, az ügyész indítványára az elkobzásról, a vagyonelkobzásról, vagy arról, hogy a lefoglalt dolog az állam tulajdonába kerül, a bíróság határoz, ha büntetőeljárás senki ellen nem indult, vagy azt megszüntették, vagy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodása vagy elmebetegsége miatt az eljárást felfüggesztették.

Az eljárást az a bíróság folytatja le, amely a bűncselekmény elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik, ha ez nem állapítható meg, az a bíróság, amelynél az ügyész indítványozza. A bíróságnak határoznia kell az ügyész indítványáról.

Az elkobzást a megyei bíróságok (vagy a Fővárosi Bíróság) gazdasági hivatalai hajtják végre.

A bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész és az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a végzés kézbesítésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. Ebben az esetben tárgyalást kell tartani.

4.3. Összegzés

A zárolást és elkobzást szabályozó magyar jogi keret szilárd és átfogó. A vonatkozó kerethatározatok rendelkezéseit láthatólag megfelelően átültették. A jogrendszerben adottak azok az intézkedések, amelyek jogerős bírói ítéletet követően vagyoni eszközökre vonatkozó biztosítási intézkedésként, illetve annak érdekében alkalmazhatók, hogy a bűnelkövetőket megfosszák forrásaiktól.

A magyar hatóságok által rendelkezésre bocsátott statisztikák¹ azonban azt mutatják, hogy a bűncselekményből származó vagyoni eszközökkel szembeni leghatékonyabb intézkedéseket igen korlátozottan alkalmazzák. 2007-ben például vagyon elleni bűncselekményért 33 668 személyt, gazdasági bűncselekményért pedig 4 444 személyt ítétek el. Elkobzást 3 111 esetben, vagyonelkobzást 598 esetben alkalmaztak. Ezen túlmenően, az értékelt hatóságok nem tudták bizonyítani, hogy a megfordított bizonyítási terhet – amelyet a szervezett bűnözéssel szemben kellene felhasználni – általánosan alkalmaznák.

¹ A Magyar Köztársaság Legfőbb Ügyészsége által közzétett „Bűnözés és igazságszolgáltatás” című 2008-as jelentés, amelyet átadtak az értékelőknek.

RESTREINT UE

E helyzet oka talán az eljárás egy korábbi szakaszában keresendő. Az értékelők feltételezése szerint a magyar hatóságok a legtöbb esetben csupán a műveletek során felfedezett közvetlen eszközök és jogellenes tárgyak lefoglalására korlátozzák a tevékenységüket, és nem jellemző, hogy a bűncselekményből származó jövedelmeket is felderítsék, ami tükröződik a jogerős bírói ítéletekben is.

Különös figyelmet érdemelnek a VPOP Bűnügyi Igazgatósága által az „elkövetési értékre / a lefoglalt értékre” vonatkozóan közzétett adatok, amelyek talán jól mutatják a bűnüldözéssel kapcsolatos általános megközelítést Magyarországon. Az adatok azt mutatják, hogy 2007-ben, 2008-ben és 2009 első három negyedében 126,79 millió EUR volt a lefoglalt érték. Ennek majdnem a fele adócsalással kapcsolatos, a másik része pedig valószínűsíthetően a jogellenes termékek különböző kategóriáiból adódik össze (csempészés, jövedéki termékek illegális kereskedelme és áru hamis megjelölése). Ezeket az adatokat végiggondolva megállapítható, hogy azok valószínűleg a letartóztatások során lefoglalt tárgyakra vonatkoznak, nem pedig a bűncselekményekből származó, pénzügyi nyomozás eredményeként felderített és lefoglalt jövedelmekre.

Úgy tűnik tehát, hogy a vagyonvisszaszerzés a jogellenes termékek és eszközök lefoglalására és visszaszerzésére korlátozódik. A bűncselekményből származó jövedelmek után ritkán nyomoznak, azokat ritkán zárolják vagy kobozzák el, és csak nagyon kevés olyan, folyamatban lévő ügy van, amely arra utal, hogy ez változhat a jövőben. Habár különösen a rendőrségen és a VPOP-n belül elismert tény, hogy a vagyonvisszaszerzés a szervezett bűnözés elleni küzdelem egyik módja – és ezt a rendőrség cselekvési terve, valamint a Pénzügyi Információs Osztály, a Vagyon-visszaszerzési Hivatal és a gazdasági bűncselekmények nyomozásával foglalkozó helyi osztályok létrehozása is bizonyítja –, mindez nem tükröződik a mindennapok gyakorlatában. A vagyoni eszközök zárolására (lefoglalás, zár alá vétel) láthatólag ritkán kerül sor, és nem áll rendelkezésre átfogó, tanulmányozható statisztika.

Az értékelők véleménye továbbá, hogy a készpénz nem kap kellő figyelmet; a meghallgatott tisztviselők egyetértettek ugyan azzal, hogy a készpénz nagy mértékben segíti a szervezett bűnözést, de nem nagyon tudtak mennyiségi becslést adni arra vonatkozóan, hogy helyi vagy országos szinten mennyi készpénz visszaszerzésére kerül sor. Állításuk szerint ez a központi banknál lévő rendőrségi készpénz-állomány alakulása alapján becsülhető meg. A lefoglalt és elkobzott eszközök kategóriáinak elemzése és összehasonlítása lehetővé tenné, hogy a hatóságok alaposabb ismereteket szerezzenek a szervezett bűnözésről.

Úgy tűnik, hogy a magyar rendszer nem azon a feltételezésen alapul, hogy a bűncselekményből származó jövedelmek eredményes visszaszerzése majdnem teljes egészében a készpénz és az ingóságok eredményes lefoglalására, valamint a harmadik felek birtokában lévő eszközök mielőbbi zárolására vezethető vissza. Tudatában vannak annak, hogy mi a probléma, de nem rendelkeznek megfelelő hatáskörökkel a vagyoni eszközök mielőbbi zárolására és a készpénz lefoglalására, ami lehetővé tenné az ítéletet követő elkobzást/vagyonelkobzást.

RESTREINT UE

5. Az EU pénzügyi érdekeinek védelme – a rendelkezésre álló mechanizmusok, különös tekintettel az OLAF-fal való együttműködésre

Az OLAF-fal konkrét esetekben folytatott együttműködés mostanáig korlátozott volt. A 2009. évi LXXXIII. törvény azonban módosította a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényt, és új rendelkezést vezetett be az információk nemzetközi szervezetek részére történő továbbítására vonatkozóan. Az új rendelkezés 2009. augusztus 13-án lépett hatályba. Az OLAF fontos előrelépésnek tartja ezt az új rendelkezést, amely megkönnyíti a magyar hatóságok és az OLAF közötti információcserét.

A büntetőeljárásról szóló törvény 71/B. §-ának (2) bekezdése szerint törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel vagy az Európai Közösségek jogi aktusával létrehozott szerv megkeresésére, a szerv nemzetközi szerződésben vagy az Európai Közösségek kötelező jogi aktusában meghatározott feladatainak ellátásához szükséges mértékben és időtartamban, a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság a büntetőügyről – indokolt esetben az érintettek személyes adatainak közlésével – felvilágosítást ad, a büntetőügy irataiba betekintést engedélyezhet, a büntetőügy iratairól hiteles másolatot ad át.

Az OLAF véleménye szerint azonban fennáll még néhány korlátozás, amelyekkel a jövőben foglalkozni kell. A törvény nem biztosít jogalapot a magyar hatóságok kezdeményezésére történő információátadáshoz, amelyeknek így tehát nincsen jogalapjuk ahhoz, hogy az OLAF-ot saját kezdeményezésükre tájékoztassák azokról az ügyekről, amelyekben részvétele indokolt. A törvény csak az OLAF információkéréseivel foglalkozik. Előírja továbbá, hogy a személyes adatok átadása csak „indokolt esetben”, csak a „szükséges mértékben és időtartamban” engedélyezett, tehát további korlátozásokat szab. Továbbá, az úgynevezett titkos nyomozási szakaszban – amely Magyarországon bűnüldözési operatív információ gyűjtése érdekében a nyomozási szakasz előtt megindítható – a magyar jog alapján nincs lehetőség az OLAF-nak történő információtovábbításra. A büntetőeljárásról szóló törvényt a nyomozás ezen szakaszára nem kell alkalmazni.

RESTREINT UE

Továbbra is vannak tehát olyan megkötések a magyar jogban, amelyek az OLAF és a magyar hatóságok közötti jobb együttműködés akadályait jelenthetik az Európai Közösség pénzügyi érdekeit érintő ügyekben.

A magyar OLAF Koordinációs Iroda (AFCOS – csalás elleni koordinációs szervezet) a Vám- és Pénzügyőrség egyik főosztálya, amely a Pénzügyőrség vezetőjének irányítása alatt működik. Nyomozati hatásköre nincsen, de jelenti a szabálytalanságokat az OLAF-nak, valamint továbbküldi az OLAF megkereséseit az illetékes magyar hatóságoknak, például a NEBEK-nek. A gyakorlatban az OLAF az AFCOS-on keresztül veszi fel a kapcsolatot a magyar hatóságokkal, amennyiben a közvetlen kapcsolattartó személy nem ismert.

A vonatkozó magyar jogszabályok alkotta keretben az OLAF Koordinációs Irodát kell az OLAF és az illetékes magyar hatóságok közötti koordináció elsődleges szervének tekintenünk. Természetesen egyes konkrét esetekben – amint azt a fentiekben jeleztük – a NEBEK is kulcsszerepet játszik az információcserében.

Az AFCOS az OLAF megkereséseivel vagy az Európai Közösségek rendeleteiben meghatározott saját jelentéstételi kötelezettségeivel összefüggő célokból személyes adatokat dolgozhat fel büntetőeljárások megindítására, felfüggesztésére vagy megszüntetésére vonatkozóan, vagy a bűnügyi nyilvántartásokat érintő hátrányos következmények megszüntetéséig, a következő bűncselekményekkel kapcsolatban: vesztegetés, vesztegetés nemzetközi kapcsolatban, a számvitel rendjének megsértése, hitelezési csalás, gazdálkodó szervezet vezető állású személyének visszaélése, saját tőke csorbítása, gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása, tőkebefektetési csalás, pénzmosás, pénzhamisítás, pénzhamisítás elősegítése, adócsalás, visszaélés jövedékkel, jövedéki orgazdaság, jövedékkel visszaélés elősegítése, engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, orgazdaság.

RESTREINT UE

A fent említett törvény meghatározza az információcsere általános módszerét, amikor előírja, hogy a magyar bűnüldöző szervek a nemzetközi bűnüldöző szervekkel való együttműködésük során a Rendőrség szervezetébe tartozó Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) útján továbbítanak adatot, információt, vagy kezdeményeznek adat-, illetve információigénylést vagy egyéb intézkedéseket. A törvény egyértelművé teszi, hogy az OLAF közvetlen vagy az OLAF Koordinációs Irodán keresztül történő adatigénylést, illetve az OLAF Koordinációs Iroda jelentéstételi kötelezettségének teljesítése céljából kezdeményezett adatigénylést a NEBEK köteles teljesíteni.

A Büntető Törvénykönyv 314. §-a szerint az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése büntett. Ha az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése miatt büntetőeljárás indul, akkor az Európai Közösségeket képviselő személy sértettként vagy magánfélként részt vehet az eljárásban (magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít).

A magyar jog szerint, mivel az OLAF-nak nincs általános felhatalmazása az Európai Uniónak a Magyar Köztársaságban folytatott büntetőeljárásokban való képviselőre – beleértve a magyar Vám- és Pénzügyőrség nyomozati hatáskörébe tartozó, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeit érintő bűncselekményekben folytatott nyomozásokat is –, az OLAF nem tekinthető sértettnek, és ezért nem vehet részt sértettként a magyar büntetőeljárásokban. (Amennyiben a büntetőeljárásról szóló törvény lehetővé teszi, hogy a nyomozási cselekményen a külföldi állam hatóságának tagja jelen lehessen.)

A magyar hatóságok összegzőképpen hangsúlyozták, hogy az OLAF által megszerzett /összegyűjtött információkat a nyomozás elrendelésére jogosult illetékes magyar hatóság feljelentésként kaphatja meg. Ilyen esetben az OLAF feljelentőként részt vehetne a büntetőeljárásban, de ez a szerep korlátozott jogokkal jár; a feljelentőnek ugyanakkor joga van a jogorvoslathoz a nyomozás során. Az OLAF képviselői tanúként is kihallgathatók (tanúként az hallgatható ki, akinek a bizonyítandó tényről tudomása lehet).

RESTREINT UE

Azon lehetőség tekintetében, hogy az OLAF képviselői például szakértőként vennének részt a nyomozásban, a törvény 102. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértőt vagy szakvélemény adására feljogosított gazdasági társaságot, szakértői intézményt, vagy külön jogszabályban meghatározott állami szervet, intézményt, szervezetet, ha ez nem lehetséges, kellő szakértelemmel rendelkező személyt vagy intézményt (eseti szakértőt) rendelhet ki szakértőként.

Ha az OLAF képviselője a magyar szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértő, e minőségében bevonható lenne az eljárásba. Ha nem lehetséges a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértőt találni, az OLAF képviselője eseti szakértőként lenne bevonható.

Mindazonáltal nincsen arra vonatkozó gyakorlati tapasztalat, hogy az OLAF szakértőként vagy tanúként, illetve a Bizottság magánfélként bírósági eljárásban vett volna részt az OLAF-fal kapcsolatos ügyekben, habár erre a magyar jogszabályok alapján lenne lehetőség.

A magyar jogszabályok azt nem teszik lehetővé, hogy az OLAF közös nyomozó csoportokban vegyen részt.

6. Ajánlások

6.1. Ajánlások Magyarország számára

1. Koherens, több területet átfogó szakpolitikát kell kidolgozni a pénzügyi bűncselekményekkel és a pénzügyi nyomozásokkal kapcsolatban, amely kiterjed valamennyi hatóságra, többek között az ügyészségre is. A kidolgozott szakpolitikának meg kell jelennie a hosszú távú nemzeti stratégiában, és kapcsolódnia kell az aktualizált tematikus stratégiákhoz is. Emellett tükröznie kell az uniós szinten megállapított, vonatkozó prioritásokat. A stratégiának értékelési és felülvizsgálati mechanizmust, valamint megbízható statisztikai módszertant kell tartalmaznia. (Lásd a 2.4. pontot.)
2. A szakpolitikát minden szinten az érintett személyzet átfogó képzésének kell támogatnia. (Lásd a 2.4. pontot.)
3. A statisztikai módszertant a bűnüldöző szervek – különösen a Vagyon-visszaszerzési Hivatal, a Pénzügyi Információs Osztály, az ügyészség és a bíróság – szoros együttműködésével kell kidolgozni. A statisztikai módszertannak biztosítania kell, hogy a döntéshozók rendelkezésére álljanak a bűnözés elleni küzdelem hatékonyságának értékeléséhez szükséges adatok. Az adatok között szerepelniük kell a vagyonvisszaszerzésre és a pénzügyi nyomozásokra vonatkozó információknak, valamint a bűnözési statisztikáknak is. (Lásd a 2.4. pontot.)

RESTREINT UE

4. Koordinációs mechanizmust – például magas szintű bizottságot – kell létrehozni a stratégiai irányítás és az érintett bünüldöző és ügyészi szervek közötti együttműködés megerősítése, valamint a jogszabályi hiányosságok és a pénzügyi nyomozásokat nehezítő gyakorlati akadályok azonosítása érdekében. (Lásd a 2.4. pontot.)
5. A pénzügyi nyomozást – mint nyomozási módszert – szélesebb körben kell alkalmazni a bünyügyi vizsgálatok kezdetén. A jogerős bírói ítéletek meghozatalának elősegítése érdekében az eljárás lehető legkorábbi szakaszában alkalmazni kell a szükséges intézkedéseket, mint például a pénzügyi profil összeállítását, a lefoglalást és a zár alá vételt. Gyakrabban kell alkalmazni a meglévő intézkedéseket, például a vagyonekmozgást és az eljárási rendelkezéseket, mint például a „megfordított bizonyítási terhet”. (Lásd a 4.3. pontot.)
6. Rendszeresen értékelni kell a vagyoni eszközök nyomon követésének és lefoglalásának eredményességét, és ezt a szervezeti egységek és az egyes tisztviselők teljesítményének értékelésekor minden esetben figyelembe kell venni. A vagyoni eszközök nyomon követésében és lefoglalásában a legjobb teljesítményt nyújtók számára ösztönzőket lehetne bevezetni. (Lásd a 4.3. pontot.)
7. A Vagyon-visszaszerzési Hivatalt nagyobb működési hatáskörrel kell felruházni, ideértve a vagyoni eszközök nyomon követésére irányuló nyomozások valós idejű koordinálását is. Regionális vagyon-visszaszerzési hivatalok létrehozását is mérlegelni kell. (Lásd a 2.4. pontot.)
8. Meg kell könnyíteni a nyomozóknak a releváns banki adatokhoz való gyors hozzájutását. Mérlegelni lehetne egy központi adatbázis létrehozását. (Lásd a 3.4. pontot.)
9. A pénzügyi bűncselekményekre szakosodott részlegek létrehozása hivatalossá tehetné az ügyészek *de facto* szakosodását. (Lásd a 2.1.2. pontot.)
10. Támogatni kell a nemzetközi adatcserét, különösen a titkos nyomozási szakaszban gyűjtött bünüldözési operatív információk megfelelő osztályozása révén. (Lásd a 3.3.1. pontot.)
11. Az érintett hatóságokat fel kell jogosítani arra, hogy ne csak az OLAF megkeresésére, hanem saját kezdeményezésükre is továbbíthassák az OLAF-nak a szükséges adatokat. Mérlegelni kell az OLAF munkatársainak a közös nyomozó csoportokban való részvételét. (Lásd az 5. pontot.)

RESTREINT UE

12. A Pénzügyi Információs Osztályt fel kell jogosítani arra, hogy továbbítsa az Europol elemző munkafájljaiba a releváns adatokat. (Lásd a 3.3.1. pontot.)
13. Meg kell fontolni, hogy a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ aktívabb szerepet kapjon a nemzetközi információcserében, különösen a 2006/960/IB kerethatározat végrehajtásának keretében. (Lásd a 2.1.1.3. pontot.)
14. Jobban tudatosítani kell a jelentéstételi kötelezettséget a Pénzügyi Információs Osztállyal együttműködésre kötelezett egyes szakmák képviselői körében. (Lásd a 2.1.1.2. pontot.)
15. Jobban tudatosítani kell a bűnüldözés területén dolgozó tisztviselők és az ügyészek körében mindazokat az eszközöket és lehetséges hozzáadott értéket, amelyeket az Europol, az Eurojust és az OLAF nyújthat. (Lásd a 3.4. és az 5. pontot.)

Magyarország felkérést kap, hogy a jelentés elfogadásától számított 18 hónapon belül tájékoztassa a Tanács Főtitkárságát arról, hogy ezen ajánlások nyomán milyen intézkedéseket hozott. Ezeket az információkat benyújtják a multidiszciplináris munkacsoportnak, amely szükség esetén megvitatja azokat.

6.2. Ajánlások az Európai Unió, annak tagállamai, intézményei és ügynökségei számára

1. Az EU intézményei, hivatalai és ügynökségei felkérést kapnak arra, hogy támogassák a Magyarország által a fenti ajánlások végrehajtása és a pénzügyi nyomozások eredményességének fokozása érdekében hozott intézkedéseket. Az érintett uniós szerveknek különösen az informatikai eszközök fejlesztése, valamint a pénzügyi nyomozások során felhasznált meglévő adatbázisok és bűnügyi elemzések kölcsönös felhasználhatóságának növelése terén kell támogatniuk a magyar hatóságokat.
2. Az európai hatóságoknak – azaz az OLAF-nak, az Eurojustnak és az Europolnak – a magyar társhatóságokkal szoros együttműködésben népszerűsíteniük és ismertetniük kell mindazt a hozzáadott értéket, amelyet a nyomozás és az eljárás alá vonás területén tudnak nyújtani. Ismertté kell tenni az említett hatóságok elemzési képességeit, az információk és a bűnüldözési operatív információk cseréjére vonatkozó lehetőségeiket, a rendelkezésükre álló kommunikációs csatornákat és gyakorlati segítségnyújtási lehetőségeiket.

RESTREINT UE

3. Az európai hatóságoknak – képzés és iránymutatások révén – elő kell mozdítaniuk az európai szinten elfogadott vonatkozó jogi eszközök egységes alkalmazását. Ennek a közös terminológia és az egységes statisztikai módszertan használatát is magában kell foglalnia.

DECLASSIFIED

RESTREINT UE

A. MELLÉKLET

PROGRAMME FOR VISIT

Tuesday 27 October

- 9:30 - 10:00 Arrival of the participants
- 10:00 - 10:15 Welcome note by Dr. Judit Fazekas, Secretary of State for EU Law Affairs
- 10:15 - 11:00 Preliminary meeting to discuss technical issues regarding the visit
- 11:00 - 11:30 Coffee Break
- 11:30 - 13:00 Presentation of the representative of the Hungarian Ministry of Justice and Law Enforcement on the concerned legal framework
- 13:00 - 14:30 Lunch
- 14:30 - 15:00 Presentation of the representative of the National Council of Justice of Hungary: "Hungarian courts in the criminal procedure"
- 15:00 - 16:00 Presentation of the representative of the Prosecution Office of the Republic of Hungary, "Financial crime and financial investigation from the aspect of the public Prosecution Office"
- 16:00 - 16:30 Questions and discussion

Wednesday 28 October

Hungarian Customs and Finance Guard (HCFG). Venue: HCFG Regional Training Centre

- 10:00 - 13:00 Presentations
- 13:00 - 14:30 Lunch
- 14:30 - 16:00 Questions and discussion

Thursday 29 October 2009

The National Bureau of Investigation, Budapest

- 08:30 - 11:00 Presentations, questions and discussion
- 11:00 - 12:30 Lunch

Visit to Győr, venue: Győr-Moson-Sopron Country Police Headquarters Győr, police, customs and judicial authorities

- 12:40 - 19:40 Evaluation visit to Győr

Friday 30 October

- 10:00 - 12:30 Final remarks and closing of the meeting in the Ministry of Justice and Law Enforcement
- 12:30 - 14:00 Lunch

LIST OF PERSONS INTERVIEWED

Ministry of Justice and Law Enforcement

Dr. Péter Stauber, Deputy Head of Department of Cooperation in JHA and Migration

Dr. Balázs Elek PhD, judge, Debrecen High Court of Appeal

Dr Gergely Kunyák, public prosecutor

Customs and Finance Guard (HCFG)

1st Lieutenant Dr. Attila Sisák, head of team, Pres.Title: HCFG Law Enforcement competencies

1st Lieutenant Dr. Gábor Simonka, head of unit, Pres.Title: Hungarian FIU

Capt. Tamás Kiss, senior officer, Pres.Title: “Covert investigation in combating financial crime”

National Bureau of Investigation

Dr. Attila Rigó pol. Capt., head of the Hungarian Asset Recovery Office

Győr-Moson-Sopron Country Police Headquarters

László Samu p.lieutenant colonel, Head of Department of Protection of Economic Interests

Customs, Győr

Major Csaba Csiszár, commander, Pres.Title: HCFG Western-Transdanubian Regional Investigation Office

Judicial Authorities, Győr

Dr. Andrea Deák public prosecutor

Dr. András Körmendy public prosecutor

Dr. János Habony judge

RESTREINT UE

LIST OF ABBREVIATIONS/GLOSSARY OF TERMS

ACRONYM ABBREVIATION TERM	ENGLISH EXPLANATION
AFCOS	Anti-Fraud Coordination Structure
AML	Anti-Money Laundering
APEH	Hungarian Tax and Financial Control Administration
ARO	Asset Recovery Office
AWF	Analytical Work Files
CC	Criminal Code
CCIB	Central Criminal Investigatios Bureau
CCM	Cooperation in Criminal Matters
AML/CFT	Anti-money laundering- combating the financing of terrorism
CP	Criminal Proceedings
FIU	Financial Intelligence Unit
HCFG	Hungarian Customs and Financie Guard
MLA	Mutual Legal Assistance
MTIC	Missing Trader Intra-Community [Fraud]
NEBEK	Centre for International Cooperation in Criminal Matters
NTA	National Transport Authority

RESTREINT UE

ACRONYM ABBREVIATION TERM	ENGLISH EXPLANATION
OCTA	Organised Crime Threat Assessment
ROCTA	Russian Organised Crime Threat Assessment
STR	Suspicious Transaction Report

DECLASSIFIED